

פערלאַג „ביכער־פאַר־אַלע" וואַרשע.

א. קאַמינסקי

יידישע אַקטערען אויף דער רײַזע.

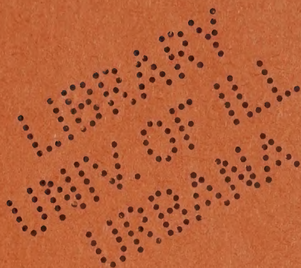
אַ קאָמעדיע

אין 3 אַקטען.

פרייז 15 קאפּ.

דרוק „האור", וואַרשע, דלוגע 11.

1908.

LIBRARY
UNIV. OF ILL.
URBANA

Kaminski
Jüdische acteuren auf der reise

א. י. קאַמינסקי.

יידישע אַקטערען אויף דער רייזע.

אַ קאָמעדיע אין 3 אַקטען.

פערלאג „ביכער־פאר־אלע“, ווארשע, דלוגע 11.

דרוק „האור“, וואַרשע, דלוגע 11.

1908.

Юдише Актеренъ ауфъ деръ райзе.

Соч. А. Каминскаго.

Изданіе „Бихеръ-Фаръ-Алэ“, Долгая 11.

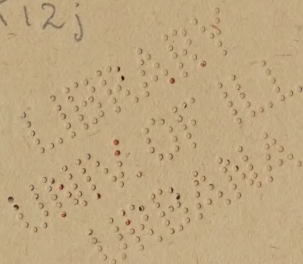
Типографія М. Кринскаго, Варшава, Долгая № 11.

1908.

פּערזאָנען:

לייבּוש	אַ בעל הבית פון אַנ'אַלסני'ה.
דינה	זײַן טאָכטער.
עסינגער שולערמאַן	צוגערײַזטע פון רוסלאַנד אויפ'ן יריד, רעדען ליטוויש, מעהרסטענטײל אַנשטאָט אַ „שין" אַ „סמך"...
אביגדור	אַנ'אַפּישען־קלעבער.
פוהרמאַן.	
טוביה	אַ משרת אין דער אַלסניה, אַ מין קאַריקאַטור.
בּלי קלאָרקאָפּ	דינה'ס אַ חבר'תה.
בורגמייסטער.	
פּאָליציסט.	
בערטא זאקס מארגאריטא	אַרטיסטינס.
ווייסבּארד	דירעקטאָר.
ווייסשיין	רעזשיסער.
לויפמאַן	אַרטיסטען־ליעבהאָבער.
זיסמאַן	קאָמיקער.
שטײנסקי	רעזאָניער.

פּערוואַלטער, קינדער, יונגע לײַט און פערשידענע טעאַטער־געהער.

ערשטער אקט.

די בּיהנע שטעלט פֿאָר דאָס עס-צימער אין ליבּוּשעס אַבֿפֿנה, אַ גרויסע שטוב: אויף דער ווייס-געקאַלכטע וואַנד מיט בּרייטע פֿלעקען, העגען אָהן אַנ'אָרדנונג עטליכע בּילדער: משה מאָנטעפֿיאָרע, דער רב, בּילדער פֿון דער טערקישער מלחמה, אַ לשנה טובה, אַ יאָהרצייטס-בּילד, רעכטס און לינקס טהירען, אין הינטערגרונד אַ טהיר, רעכטס בּיי דער וואַנד אַנ'איינגעפֿאַלענע קאַנאַפּע מיט אַנ'אויסגעבראָכענע פֿוס, לינקס אַנ'אייזערנע בעטעל, בּיי דער וואַנד אין הינטערגרונד שטעהט אַנ'אַלטע קאָמאָדע, אין מיטען שטוב אַ פֿיערעקענדיגער טיש מיט שטוהלען.

דינה (זיצט בּיי'ם פֿענסטער). אַ שענער זומער-טאָג!... עס איז שוין 9 אַ זייגער און עס איז נאָך אַזוי טריב אין דרויסען.

(אַביגדור טרעט אויף).

אַביגדור. דינה'לע, קרוינעלע, האַרצעלע! דו זעהסט עפּעס, פֿערשטעהסטו מיך, וואָס ס'טהוט זיך? נאַ, זעה! (ער ווייזט די אַפּישען). נאַ דיר נאָך (ער ווייזט איהר דעם טאָפּ מיט פּאַפּ). אָט האָסטו, פֿערשטעהסטו מיך, אַ פּענזעל און אָט האָסטו אַלע כּלי קודש... בּיי מיר, פֿערשטעהסטו מיך, געפֿינט זיך אַלץ...

דינה. זאָגט מיר, וואָס וועט דאָס זיין?

אַביגדור. דו ווייסט נאָך גאָר נישט? דו האָסט נישט געזעהן, ווי מיר האָבען אַ גאַנצע נאַכט געאַרבייט?...

דינה. ווער?

אַביגדור. איך און ער, פֿערשטעהסטו מיך, דער פּראָווילאַיטשיק פֿון די יידישע נאַקטיאָרען, ער האָט, פֿערשטעהסטו מיך, געשריבען די אַפּישקעס און איך האָב זיי, פֿערשטעהסטו מיך, אַ גאַנצע נאַכט געטריקענט בּיי'ם לאָמפּ...

דינה. זאָגט מיר, איך בעט אייך, דער פּראָווליישטשיק איז אַ מענש?

אַביגדור. וואָס דען איז ער, אַ באָק?

דינה. ניין, איך מיין, צי ער איז אויך אַ קונצענמאַכער?

אַביגדור. וואָס פאַר אַ קונצענמאַכער? ווער מאַכט דען קונצען? דאָס זענען דאָך, פערשטעהסטו מיך, יידישע נאַקטיאָרען...

דינה. מאַכען זיי נישט קיין שוואַרץ־קונצען?

אַביגדור. זאָל גאָט היטען! מיר האָט דער פּראָווליישטשיק געזאָגט, פערשטעהסטו מיך, אַז זיי זינגען און פערשטעלען זיך, אַז ס'איז, פערשטעהסטו מיך, אַ מחיה צו קוקען...

דינה. אַזוי? מאַכען זיי הייסט עס דעם פּורים־שפּיעל...

אַביגדור. אַזוי, פערשטעהסטו מיך, זעהט עס אויס...

דינה. אָבער זיי זענען נישט קיין קונצענמאַכער?

אַביגדור. וואָס פאַלט דיר איין? ביי מיר איז אַלץ אויפ'ן קאָפּ, פערשטעהסטו מיך, איך האָב מיך דערמאָנט, פערשטעהסטו מיך, אַז דוואָסיע די בעל־עגלה'שטשיכע איז אצינד יענע וואָך פון קינדבעט אויפגעשטאַנען, בין איך אַ הין, פערשטעהסטו מיך, געגאַנגען און האָב געבראַכט פון דאָרט דעם ציצענעם פאָרהאַנג און מיר האָבען, פערשטעהסטו מיך, פערצויגען און געמאַכט אַ שטשענע... ווען מען זאָל דאָרט אויפהענגען שיר המעלות'ן, פערשטעהסטו מיך, וואָלט מען געקאָנט שווערען, אַז דאָרט ליעגט אַ קינדבעטאָרין, פערשטעהסטו מיך...

דינה. וואו וועט דאָס זיין?

אַביגדור. אָט האָסטו אַ בלעטעל און לייען! (גיעט איהר אַן־אַפיש).

דינה. „מיט ערלויבניש פון בורגמייסטער, עק שולגאַס און מקוה הויף, ביי ליבוש שוסטאַק אין איינפאָהר־הויז" (צו אביגדור). טאַקע ביי אונז אין סטאָדאָלע וועט עס זיין? און וואו וועלען די פויערן פערפאָהרען?

אַבִיגדור. מאָרגען איז דאָך שוין אויס יָריד, היינט מאַכען זיי דאָך נישט די שפּיעל, נאָר מאָרגען.

דינה. אַזוי?! (לעזט). „דינסטאָג דעם 25 אַפּריל 1895. ייִדישע בעריהמטע שוישפּיעלער אונטער דער לייטונג פון דעם הערר'ן ווייס־באָרד ווערט פאָרגעשטעלט „באָבע באָנציע" אין 3 אַקטען און „שעפּ־סעל נאַר" אין 1־אַקט. פּרויען־פּערסאָנאַל: בערטא, זאַקס, מאַר־גאַריטא. מענער־פּערסאָנאַל: ווייסבאָרד, שטיינסקי, לויפּמאַן, ווייסשיין, זיסמאַן!" — זאָגט נאָר, ס'זענען עפּעס דאָ שענע נאַקטיאָרען?

אַבִיגדור. פּופּקעס, ליאַלקעס, פערשטעהסטו מיך!

דינה, זענען אַלע בעווייבטע?

אַבִיגדור. זאָל גאָט היטען, אַלע זענען נאָך בַחוּרים, אָבער ווייבער האָבען זיי ווי די טאָקען...

דינה. וואָס, בַחוּרים האָבען ווייבער?

אַבִיגדור. וואָס בין איך שולדיג, פערשטעהסטו מיך, אַז דו האָסט נישט קיין שום יְדיעָה פון טעאַטער און פון נאַקטיאָ־רען? ווייסטו דען נישט, פערשטעהסטו מיך, אַז נאַקטיאָרען מו־זען האָבען ווייבער? ווען דו וואָלסט, פערשטעהסטו מיך, אַזוי פיעל אויסגעהאַנדעלט מיט די נאַקטיאָרען ווי איך, וואָלסטו, פער־שטעהסטו מיך, פערשפּאָרט מיך צו פרעגען.

דינה. וואָס האַנדעלט איהר דאָס אַזוי מיט זיי?

אַבִיגדור. פרעג, וואָס האַנדעל איך נישט? דאַרפען זיי אַוועשערין, פערשטעהסטו מיך, ברענג איך זיי אין שטוב אַריין, דאַרפען זיי אַגילזענמאַכערין, פערשטעהסטו מיך, ברענג איך זיי אין שטוב אַריין, דאַרפען זיי פערשטעהסטו מיך, אַ...

דינה. נו נו געַנוג!

אַבִיגדור. אָבער אַצינד פערשטעהסטו שוין, פערשטעהסטו מיך?... דו האָסט אַוודאַי געמיינט, אַז איך בין עפּעס אַ נאַכט־שלעפּער,

האָסט דו טאַקע אַ גרויסען טָעות געהאַט, פֿערשטעהסטו מיך, איך בין, ווי רופֿט מען דאָס? אַ טעאַטער־ליפֿראַנט.

(לייבוש טרעט אויף).

ליבוש. וואָס זאָגסטו, ביזט דו, אביגדור?

אביגדור. איך בין, פֿערשטעהט איהר מיך, אַ טעאַטער־ליפֿראַנט!

ליבוש. וואָס?

אביגדור. יאָ, יאָ, פֿערשטעהט איהר מיך!

ליבוש. ע, פֿע, דו ווילסט מיין טאָכטער גאָר אינגאַנצען אָבנאַרען? פֿע! גלויב איהם נישט, דינה׳לע, ער איז גאָר אַ שמייסער אין באָד... (צו אביגדור). אָ, דו גזלן! וויפֿיעל מאָל האָסטו מיך שוין געשמיסען אויף דעם לעצטען בענקעל, האַ? (ק׳ אפּט איהם די פּלייצעס). נישקשה, דו קענסט גוט פּיטשקען...

אביגדור. דאָס איז געוועזען אַמאָל, ר׳ ליבוש! אָבער אַצינד, פֿערשטעהט איהר מיך, האָב איך מיך פֿון באָד אינגאַנצען אָבגעזאָגט און בין איינגעטרעטען אין דער יידישער טרופּע, פֿערשטעהט איהר מיך.

ליבוש. וואָס הייסט דאָס אַזוינס?

אביגדור. דאָס הייסט יידישע נאַקטיאָרען!

ליבוש. שמייסטו, הייסט עס, די יידישע נאַקטיאָרען?

אביגדור. ווי קומט שמייסען? דאָרט שפּיעלט מען גאַנצע שטיקער!... וואָס, איהר ווילט נישט גלויבען! זעהט איהר דען נישט, פֿערשטעהט איהר מיך, אַז דאָס גאַנצע טעאַטער מיט די נאַקטיאָרען זענען ביי מיר אין די הענד?...

ליבוש. וואָס הייסט ביי דיר?

אביגדור. קוקט, וועט איהר פֿערשטעהן, פֿערשטעהט איהר מיך (ער ווייזט איהם די פּאַפּירען).

ליבוש. וואָס פֿאַר אַ פּאַפּיערען ווייזט דו מיר?

אַבִיגדור. דאָס איז דאָך דאָס גאַנצע טעאַטער־שפּיעל...

(טוביה טרעט אויף).

טוביה. זיי פאָהרען, זיי פאָהרען! מיין מאַמע זאָל מיר אַזוי לעבען!

לייבוש. ווער, די קונצענמאַכער?

טוביה. יאָ, יאָ!

אַביגדור. שוין? (נעהמט אַלץ צוזאַמען, לויפט אַרויס).

לייבוש. דינה'לע, געה דאָרט אַהין אַריין! (ווייזט איהר אין זייטענצימער). דינה'לע געה! (לייבוש אָב רעכטס, דינה — לינקס).

טוביה (אָב אין דער מיט, מען הערט זיין שטימע אונטער דער טהיר). פאַר אייך איז יענס צימער דאָרט, דאָרט אין ווינקעל, און איהר קאָנט אַלע דאָ אַריינגעהען.

עס טרעטען אויף:

ווייסבאַרד, שטיינסקי, ווייסשטיין, זיסמאַן, בערטאָ, מארגאַריטא, זאַקס מיט אַ ברוסט־קינד און 2 קינדער ביי דער האַנד, פרוי זאַקס לעגט אַוועק אויף דעם בעטעל דאָס קליינע קינד. ווייסבאַרד, שטיינסקי וואַרפען פון זיך אַראָב זייערע לייבטע, פעלערינעס. ווייסשטיין שטעלט זיין שטעקעל אין ווינקעל ביי דער טהיר און בלייבט אין אַנ'אַלטע שוואַרצע מאַרינאַרקע, אין וועלכער ער איז אַריינגעקומען. זיסמאַן בלייבט אין אַנ'אַלטען שוואַרצען ראָק. אַלע זענען בעשטויבט. ווייסבאַרד נעהמט אַראָב פון בערטא אַנ'אַלטמאָדישע רעטאָנדע. זיסמאַן העלפט מאַרגאַריטא די קאָפּטע אויסטהון. זאַקס דעקט צו דאָס קינד מיט דעם טוך, וועלכעס זי האָט פון זיך אַראָבגענומען. שטיינסקי פאַרעט זיך ביי'ם קינד אויפ'ן בעט.

זיסמאַן (זעצט זיך אויפ'ן בעטעל). ו'אָס איז שוין איינמאָל געוועז אַ רייזע!...

ווייסבאַרד (זעצט זיך אויף דער לאַנגער באַנק מיט דער פלייצע צו'ם טיש, בייגט זיך אויף הינטען). אָ, איך פיהל אין מיר נישט קיין גאַנץ גליעד...

שטײנסקי (זעצט זיך נעבען איהם) · איך בין אַזוי אַנדרימעלט געוואָרען אויף דעם וואָגען, און דער אַלטער איז מיר אַזוי אויף די פּים געלעגען, האָט מיך פלוצלונג אָנגעחאַפּט דער קורטש אין פוס, אַז איך האָב געמיינט, איך שטאַרב ...

זיסמאַן. דאָס איז אַ גוטער טַעַם... און איך בין נישט געשלאָפען אַ גאַנצע נאַכט, דער פוהרמאַן איז עפּעס אַזוי מְשוּגָע געפאָהרען, אַז איך האָב געמיינט, איך פּלאַץ פון אונגעדולד... איך האָב איהם אַלץ געוואָלט איינרעדען מיט געוואַלד, אַז ער זאָל שלאָפען, ווייל איך האָב זעהר חֵשֶׁק געקריגען די לייצעס אין מיינע הענד אַרײַן צו נעהמען... איך האָב איהם פערצעהלט פערשידענע מַעֲשִׂיוֹת, ס'האָט מיר אַלץ געהאָלפען ווי אַ טויטען בײַנקעס... און ווי איך האָב איהם נאָר דערצעהלט דעם אינהאַלט פון שמענדריקען, ווי ער פאַ"ט אַראָב פון דער הוידאַווקע און ווי ער זינגט, „אויף'ן הויכען באַרג" א. ז. וו., איז ער מיט מיר געוואָרען דער גרעסטער גוטער ברודער! כ'האָב איהם טראַקטירט מיט אַ פּאַפּיראָס און ביי דער געלעגענהייט איז מיר געלונגען די לייצעס פון זיינע הענד איבערצונעהמען... איך האָב איהם נאָך געזונגען פערשידענע שטיקלעך און דעם רֶבִּינ'ס מופְתִים, און אַזוי צוהערענדיג האָט ער אויסגערויכערט דעם פּאַפּיראָס און איז אַנטשלאָפען געוואָרען. ווי איך האָב געזעהן, אַז ער שלאָפט שוין פעסט — האָב איך דאָס אַ טרייב געגעבען די שקאַפּעס, אַז איידער איך האָב מיך אומגעקוקט, איז מיר דער וועג פערבייגעפלויגען. פון דעסטוועגען, אויף נאָך אַ מאָל בין איך מוחֵל אַזאַ רייזע...

זאַקס. וואָס זאָל איך שוין זאָגען, אַז איך מוז מיך שלעפען מיט די קינדער!... וואו איז ערגעץ דער בַּעַל הַבַּיִת, אָדער אַ בַּעַל הַבַּיִת'טע פון דאַנען? (דינה בעווייזט זיך אין דער טהיר). פרײַליין, זייט אַזוי גוט! (דינה קומט נעהנטער). אֶפְשֶׁר קען מען ביי אייך קריגען אַ ביסעלע מילך מיט אַ צוויי זעמעלעך פאַר די קינדער?

דינה. בײַ אונז איז נישטאָ, אויב איהר ווילט, קען איך אײַך אַרײַנברענגען.

זאַקס. אויב איהר ווילט אַזוי גוט זײַן, ברענגט זײַט מוחל אַ קוואָרט מילך מיט עטליכע זעמעלעך...

(לויפמאַן טרעט אויף).

לויפמאַן. גוואַלד, ווי ווערט מען שוין פּטור פון די קלײנע שטעטדלעך, אַרײַנגעלאָזט אין אַ צימער פונקט ווי אין אַ הינער־שטײַג, און מען ווערט שיעור דערשטיקט פון רויך... וואָס איז דאָס אַזוינס? נישטאָ גאָר קײן לײַטישער האָטעל אין דעם גאַנצען שטעדטיל? וואו איז ערגעץ אונזער אופּראַווליײַשטשע! מען שיקט אַ מענש פאָר־אויס אין אַ שטאָדט אַרײַן, זאָל ער נישט אָנגרײַטען דירות פריהער, אַז מען זאָל קענען די קעפּ אַנידערלעגען נאָך אַזעלכע רײַזעס... וואו איז ער ערגעץ אין אַלדע שוואַרץ יאָהר!

דינה. אײַער' אופּראַווליײַשטשע האָט מען גערופען צו'ם בורגמײַסטער!

אַלע (דערשראָקען). נאָך וואָס עפּעס צו'ם בורגמײַסטער?

דינה. איך ווײס נישט!

אַקינד. מאַמע, ס'ווילט זיך עסען!

זאַקס. וואָס איז, טעכטעריל?

אַקינד. איך וויל עסען!

2־טע קינד. איך וויל טהע!

זאַקס. באַלד וועט מען ברענגען זעמעלעך מיט מילך... איהר ווילט זעמעלעך מיט מיל׳ך?

1 קינד. יאָ, מאַמעשי, איך ווי׳ל.

2־טע קינד. איך וויל אויך!

זאַקס (צו דינה). פרײַלײן, איהר האָט דאָך געוואָלט שאַפען.

דינה. איך וואַרט דאָך!

זאַקס. אויף וועמען?

דינה. אויף געלד!

זאַקס (אין פערלעגענהייט צו שטיינסקי). דו האָסט ניט קיין קליינגעלד?

שטיינסקי. איך? נישט אַ קאָפּיקע... גערהט זיים מוֹהל, פּריי־ליין, ברענגט דערווייל, מיר וועלען נאָר אַראָבנעהמען אונזערע זאַכען פון וואָגען, וועלען מיר דאָס געלד פון קאַסטען אַרויסנעהמען און אייך די פּאָר קאָפּיקעס צוריק ברענגען. (צו זאַקס כלומר'שט ערנסט). אַ חֵשֶׁק פון אַ יורענע דאָס געלד אין קאַסטען צו פערשליעסען, ווי לאָזט זיך דאָס אַ מענש אָהן אַ קאָפּ.קע?...

זאַקס (אויך כלומר'שט ערנסט). וואָס דאַרף איך אויף אַ רייזע אַזוי פיעל געלד ביי מיר צו האַלטען?...

שטיינסקי (אַלץ ווי ערנסט). אָבער עטליכע קאָפּיקעס האָסטו דאָך געקענט איבערלאָזען; נאָך אַ מאָל, אַז דו וועסט מיר אַזוינס טהון, וועל איך דיר דעם גרעסטען סקאַנדאַל מאַכען.

דינה. איהר דאַרפט אייך נישט אָבעסען דאָס האַרץ, מאַדאַם, איך וועל אייך באַלד ברענגען (אָב).

לויפמאַן. עפּעס נישקשה פון אַ מעדעל... די קליינע געפעלט מיר...

שטיינסקי. איהם ליעגט שוין אין זינען די קליינע... זאָגט בעסער וואָס טהוט מען, וואו נעמט מען עפּעס אַ מענשעלע, ער זאָל אונז דעם נאַלאָזש אויסקויפען?

זאַקס. דער פוהרמאַן וויל נישט אַראָבגעבען פון וואָגען וואָס אַ האָר איז ווערט.

שטיינסקי. דאָס קליינע קיישעלע האָסטו אַראָבגענומען?

זאַקס. ער לאָזט נישט! איך האָב חאָטש געוואָלט אַרויס־נעהמען פאַר די קינדער דאָס שטיקעל ברויט מיט קעז, וואָס איז דאָרט געבליעבען און דעם טשייניק אויף טהע, האָט ער פאַר קיין פאַל נישט געלאָזט נעהמען.

לויפמאַן. דאָס הייסט אַ גראָבער יונגאַטש...

וויַסבאָרד (צו לויפּמאַן). קום וועלען מיר זיך לאָזען אין שטעדטיל אריין, אֶפְשֶׁר וועלען מיר פּאַקען עפּעס אַ יאָלד ער זאָל אונז דעם נאַלאָזש אויסקויפען.

זיסמאַן. שאַפט באַלד עפּעס מעהר, איך מוז האָבען מיינע 15 רובל, וואָס איך האָב אויסגעלעגט.

וויַסבאָרד (בעליידיגט). ער רייַסט שוין אָב די פּאָלעס — איך האָב אָבער געזאָגט, אַז מען זאָל מאַכען דעם נאַלאָזש אויף נאָך 15 רובל און מיט דעם סקנער נישט האָבען צו טהון...

זיסמאַן. איז אייך דען נישט אַלץ איינס, אַזוי דאַרפט איהר שאַפען 38 רובל און אַזוי וואָלט איהר אויך דאָס אייגענע בעדאַרפט שאַפען.

וויַסבאָרד. טאַקי דאָס אייגענע, אָבער 23 רובל קען מען געשווינדער שאַפען.

זיסמאַן. הייסט עס דאַרף איך וואַרטען מיט מיין געלד...

וויַסבאָרד. וועלען מיר קענען שאַפען די גאַנצע 38 איז גוט, אָלָא נישט וועל איך דיינע 15 רובל אָבגעבען, נאָך די ערשטע פאָרשטעלונג. קום, לויפּמאַן!

לויפּמאַן. זאָרג נישט זיסמאַן, מיר וועלען שוין געפינען אַ מענשעלע (ווילען געהן).

אופראַוולייַשטשע, אבינדור טרעטען אויף.

אופראַוול. איך האָב שוין געהאַט אַ שעהנע אַרבייט ביי'ם בירגמייסטער אַלץ דורך דעם נאַרישען ייד (ווייזט אויף אבינדור'ן).

אַבינדור. וואָס בין איך שולדיג? דער פּריץ האָט מיך, פאַרשטעהט איהר מיך, געפרעגט, וואָס פאַר אַ פישקעס איך קלעב, האָב איך איהם געזאָגט, אַז עס וועט זיין, פאַרשטעהט איהר מיך, אַ יידיש טריאַטער און מען וועט שפּיעלען אַ גאַנצע שפּיעל...

אופראַוו.. נו יאָ, נו, האָט ער מיר אָנגעמאַכט אַ שפּיעל, אַז איך האָב מיך קוים אויסגעדרעהט... דער פּריץ האָט אָנגעהויבען

צו מישען די ביכלער, אַזוי ווי וַיְזָתָא פֿאַר אַחַשְׁוֵרוֹש׳ן, און האָט מיר געוויזען אַ צירקוליאַר פֿון שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, אַז יידיש טעאַטער איז פֿערבאָטען... אויב אַזוי — טראַכט איך מיר — ליגען מיר גוט אין פּעסעל! אַהער געקומען אין שטעדטיל, פֿערזעצט פֿון קאָפּ ביז פֿיס און קיינער האָט נישט אַ גראָשען ביי דער נשמה... און אַצונד זאָלען מיר דאַרפֿען ווייטער פֿאָהרען, קאָנען מיר שוין אויסזעהן...— איז מיר באַלד איינגעפֿאַלען אַ גליקליכער געדאַנק; איך האָב איהם געזאָגט: „פּאַניע בירגמייסטער, וואָס געהען זיך אָן די צירקוליאַרען מיט מיר? מיר שפּיעלען דאָך גאָר פּאָפּוריען פֿון פֿערשיעדענע שטיקער, אי דאָס אויף דייטש! „אַזוי? — זאָגט ער — נישט מעהר?... קאָנסטו דיר שפּיעלען וויפֿיעל דו ווילסט, נאָר זאָלסט מיך נישט פֿערגעסען”... נו, האָב איך איהם געזאָגט, אַז דער דירעקטאָר וועט קומען, וועט ער זיך מיט איהם אַליין זעהן...

ווייסבאָרד. וואָס מיינט איהר, מען מוז איהם טאַקי אַריינדרוקען אַ צעהנעריל.

אַביגדור. געהט שוין, אַ דריי׳עריל איז פֿאַר איהם, פֿערשטעהט איהר מיך, אויך אַ מַטְבֵּעַ. מיר האָבען דאָ געפּראָוועט „מְכִירַת־יוֹסֵף־שפּיעל”, האָבען מיר איהם אַריינגעשטעקט, פֿערשטעהט איהר מיך, אַ דריי׳ער׳ל, איז ער אֲפִילוּ נישט געקומען קוקען אויף די שפּיעל...

רויפֿמאַן (מיט חוֹזֶק). הערסטו, מען האָט שוין דאָ געפּראַוועט „יוֹסֵף־שפּיעל”, איז עס דאָך טאַקי אַ טעאַטער־שטאָדט...

ווייסשיין. זיי האָבען עפּעס געמאַכט אַ סַך געלד די מְכִירַת־יוֹסֵף׳ניקעס?

אַביגדור. ס׳איז נישט געוועזען אַ שפּילקע צו דער ערד צו וואַרפֿען!

זיסמאַן. אויב אַזוי, גרייט אָן קעשענעס, איהר הערט?

אַביגדור. אויב איהר ווילט, וועל איך אייך ברענגען עטליכע פֿון יענע חֶבְרָה, וועלען זיי אייך, פֿערשטעהט איהר מיך,

מיטהעלפען מאַכען די שפּיעל. ס'זענען דאָרט דאָ עטליכע „פלאַם פייער"! איינער האָט זיך אָנגעטהון אַ רויטע יאַרמאָלקע מיט אַ גראָבע נאָז, פערשטעהט איהר מיך, אַזוי ווי ער האָט נאָר געוויזען זיין נאָז אויף דער שטשענע, פערשטעהט איהר מיך, אַזוי האָט דער גאַנצער עולם געפּלאַצט פאַר געלעכטער; ביז 4 פאַרטאָג האָט די שפּיעל געדויערט. (ארטיסטען לאַכען).

זיסמאַן. הערסט אַ שפּיעל, ביז 4 פאַרטאָג...

אביגדור. אָבער זיי האָבען געמאַכט אַ קאַסע געלד!

פערוואַלטער. לויפט זשע געשווינד און קלעבט אויס אומעדום און זאָגט, אַז ביי אונז מאַכט מען נאָך אַ בעסערע שפּיעל...

אביגדור. איך לויף שוין, פערשטעהט איהר מיך, ס'קלינגט שוין אַזוי אויך דאָס גאַנצע שטעדטעל מיט אייך... איך בין, פער-שטעהט איהר מיך, אַ גומער בעל דבר. דאַגה'ט נישט (אָב).

ווייסבאָרד. (צו'ם פערוואַלטער). געה מיט און גיב אַכטונג, אַז עס זאָל זיין גוט אויסגעקלעבט.

פערוואַלטער. וואָס דען, מיינט איהר, איך קאָן מיך אויף איהם פערלאָזען? אַז איך זאָל איהם לאָזען אַליין, טרעפט ער אויפצוקלעבען מיט דעם קאָפּ אַראָב און מיט די פיס אַרויף...

ווייסשיין (צו'ם פערוואַלטער). זוך איינוועגס אויס עפּעס אַ יאָלד, דעם נאַלאָזש אויסצוקויפען.

פערוואַלטער. מ'וועט שוין זוכען, ס'וועט שוין זיין רעכט. (אָב).

(עס קומט אריין דער פוהרמאַן).

פוהרמאַן. הערט נאָר איהר אַקטיאָרשטשיקעס, איהר וועט געבען געלד, 23 רובל, אָדער ניין? באַלד זאָל זיין געלד, אַז ניט, פיהר איך אַוועק אַלע אייערע רוכאָמאָשטשעס צו מיר אויף דעם בוידעם...

ווייסבאָרד (צו'ם פוהרמאַן). אויב איהר קענט האָבען אַ ביסעל געדולד און אויסוואַרטען דאָ מיט דער פוהר, ביז מיר וועל'ען צוריק-קומען פון דער גאַס, איז גוט; אָלאָ ניט, פיהרט אַ הין אַלע אונזערע

זאַכֿען צו אײַך אויף דעם הויף, שפּאַנט אויס די פֿערד און ריהרט גאָרנישט פֿון וואָגען, מיר וועלען אײַך מִן הַסְּתָּם שפּעטער ברענגען דאָס געלד, וועט איהר אונז אָבפֿיהרען די זאַכֿען אַהער.

פֿוהרמאַן. וואָס בין איך עפּעס אײַער סאָלדאַט, וואָס איהר ווילט מיר קאָמאַנדעווען אַהין און אַהער?...

ווײַסבאָרד. וואָס זשע זאָל מען אײַך טהון?

ווײַסשײַן. ווייסט איהר, וואָס איך וועל אײַך זאָגען? הערט, איהר ייד, איך האָב אַנ׳עֵצָה, איהר גיט אונז אַראָב די זאַכֿען פֿונ׳ם וואָגען...

פֿוהרמאַן. וואָס?

ווײַסשײַן. האַפּט נאָר נישט, וואַרט אויס אַ ביסעל, איהר ווייסט דאָך נישט וואָס איך וויל זאָגען.

זיסמאַן, לאָזט איהם נאָר אויסרעדען, איהר האָט פֿאַר איהם אויסגעזאָרגט, ער וועט שוין געבען אַ גוטע עֵצָה.

פֿוהרמאַן. נו, לאָמיך הערען!

ווײַסשײַן. איהר זאָלט אונז די זאַכֿען אַראָבגעבען.

פֿוהרמאַן. און געלד?

ווײַסשײַן, וועלען מיר אײַך אַרויסגעבען אַ קוויטעל צו דער קאַסע, אַז פֿון ערשטען געלד, וואָס עס וועט געפֿאַלען, זאָלט איהר אײַך צונעהמען אײַערע 23 קערבלעך.

פֿוהרמאַן. אַזעלכֿע מַעֲשִׂיוֹת קענט איהר דערצעהלען אײַער באָבען... אַ קוויטעל וועט ער מיר געבען!... וואָס איז, איהר האָט אַ קאָזנאַטשײַסטוואָ? (אַלע לאַכֿען).

(דינה קעהרט צוריק).

דינה. אָט האָט איהר, מאַדאַם, פֿרישע מילך מיט זעמעלעך!

ווײַסשײַן. ווילט איהר נישט קײַן קוויטעל?

פֿוהרמאַן. וואָס מיר קוויטעל? ווער מיר קוויטעל? און וואָס פֿאַר אַ קוויטעל?

זיסמאַן. אַ פּאַפּיערענעם! וואָס מיינט איהר, אַז איהר רעדט

מיט פראָכטע מענשען? (ווייזט אויף ווייסשטיין). דער מענש, ווי איהר קוקט איהם אָן, איז אונזער רעזשיסער.

פ ו ה ר מ אַ ן. וואָס איז ער, אייער שערער? אַ וואַשנער לייט... אַ שערער, אַ ראַזירער איז ביי אונז אַלץ איינס, איך טרוי נישט אַ קאָפּיקע... געלד איז ביי מיר דער בעסטער בָּטוּחַ, איהר וועט מיט מיר גאָר נישט מאַכען. (אָב).

ד י נ ה. איהר וועט מיט איהם אָהן געלד גאָר נישט מאַכען, ער איז אַ געלד־פרעסער... (צו די דאַמען). אויב איהר ווילט, האָט מיין מאַמע געזאָגט, קענט איהר מיט די קינדער אַהין געהן, צו אונז אין אַלקער; דאָרט איז ביי אונז דאָ אַנ'אַלטע יידענע, וועט זי אייך האַלטען די קינדער און אָנקאָרמען זיי, און איהר וועט זיך דערווייל קענען אויסרוהען, ביז עס וועט אין יענעם צימער אויפהערען צו רויכערען... דערנאָך וועט איהר אייך שוין איינשטעלען, וואו איהר ווילט...

ז אַ ק ס (צו די פרויען). איהר געהט מיט? בערטאַ, געהסט?

ב ע ר ט אַ. וואו וועל איך דאָרט קריכען? (צו דינה). אֶפּשר קאָנט איהר מיר בעסער דאָ אַהער ברענגען אַ שיסעל וואַסער מיט זייף?...

ד י נ ה. קומט אַריין, דאָרט וועל איך אייך אַלץ געבען.

ז אַ ק ס. קומט, קינדער׳לעך!

ד י נ ה. לאָזט, מאַדאַם, איך וועל שוין אַלץ אַריינטראָגען, (זאַקס נעהמט דאָס קינד פון בעט, ד י נ ה נעהמט די מיך די קינדער האַלטען די וועמעל וועלכע זיי האָבען נאָר וואָס אָנגעהויבען עסען).

ז אַ ק ס. קום, ב ע ר ט אַ! נו, און דו, מ אַ ר ג אַ ר י ט אַ, בלייבסט דאָ?

מ אַ ר ג אַ ר י ט אַ. איך בין זעהר מיעד, איך קאָן מיך נישט ריהרען.

ב ע ר ט אַ. וואַרט, איך וועל מיטנעהמען מיין קאָשעליאָק

(נעהמט מיט אַרײַנצו־טעשעל). שוין, קומט! (דינה, זאקס, בערטאַ, קינדער אָב אין דער לינקער טהיר).

לויפּמאַן (צו זיסמאַן). ווי געפעלט דיר דאָס מײדעל? אַן אַנטיקעל, האַ?

זיסמאַן. ביזט שוין ענטציקט, אויף דעם ניכטערן מאָגען!

שטיינסקי, אַז ער איז נאָך אין שלאָף שוין ענטציקט געווען.–דו ווייסט דען נישט, וואָס איינער גערן האָט, חלומט זיך איהם אין בעט (אַלע, אַבּען).

לויפּמאַן. געריכטער אין אַ זייט, איהר וועט זעהן, אַז דאָס מײדעל וועט נאָך זיין אַ „פּרימאַדאָננאַ" ביי אונז אין דער טרופּע... (אַלע לאַכען).

זיסמאַן. האָבט זי שוין געפּרובט, צו זי קאָן זינגען?

לויפּמאַן. דערקענט מען דען נישט אַן דעם אַבקלאַנג פון דער שפּראַך, אַז זי האָט אַ שטימע...

זיסמאַן. יאָ, יאָ, אַ בלינדע.

ווייסבאָרד וואָס טויג אייך דאָרט אַצינד די נאַרישקייטען, אַ שטומע פּרימאַדאָנע, אַ בלינדע פּרימאַדאָנע: לאָמיר בעסער עפּעס זינגען אַלע צוזאַמען, וועט זיך אפשר בעוויזען עפּעס אַ יאָלד, ביי וועלכען מיר וועלען קענען פּאַקען געלד דעם נאַלאָזש אויסצוקויפען.

לויפּמאַן. געלד פּאַקען וואָלט איך שוין צופּריעדען געווען, נאָר זינגען אויפ'ן ניכטערנעם מאָגען בין איך נישט אַזוי צופּריעדען...

זיסמאַן. נישט־קשה, אויפ'ן ניכטערנעם מאָגען איז אַסך לייכטער צו זינגען...

ווייסשטיין. מילא וואָס, צו דען איינמאָל איז אונז אויסגעקומען צוזינגען מיט ליידיגע מאָגענס?...

לויפּמאַן. איך וועל נישט זינגען.

זיסמאַן. אָבער העלפּען וועסטו? איך וועל זינגען צימבלען, און איהר וועט מיטהעלפּען, גוט! דאַכט זיך, אַז דאָס איז נישט אַזוי שווער.

א י ִי נ ִי ג עֶ. גוּט, גוּט, זִינג! (עֶס ווערט געֶזוּנגעֶן „צִימבלעֶן" מעֶן קלאַפּט). *)

ש ט ִי מ עֶ (הִינטעֶר דעֶר טהִיר). קאָן מעֶן אַריַין?

מ אַ ר ג אַ ר ִי ט אַ. בּאַלד, בּאַלד! (בּעמִיהט זִיך דִי האָר אִין אָרדנוּנג צוּ בּרעֶנגעֶן).

ש ט ֵי נ ס ק ִי. ווער קאָן דאָס זיַין?

ל ו י פ מ אַ ן. (לאַכעֶנד). אֶפְשֶׁר אַ דעֶפּוּטאַציע ווע֟געֶן אַ „יוֹסֵף־שפּיעל"?...

ז ִי ס מ אַ ן. קוים אַ דעֶפּוּטאַציע, וועלעֶן זֵיי קעֶמפּפעֶן פאַר שמעֶנדריקעֶן בִּיז אִין בּלוּט... (מעֶן קְ, אַפּט).

מ אַ ר ג אַ ר ִי ט אַ. לאָז ווער אַרויסגעֶהן זעֶהן, ווער עֶס אִיז, מעֶן קעֶן דאָך נִישט לאָזעֶן מעֶנשעֶן שטעֶהן הִינטעֶר דעֶר טהִיר.

ז ִי ס מ אַ ן. אִיך געֶה! (אָב).

מ אַ ר ג אַ ר ִי ט אַ. (קעֶמט זִיך). אִיך האָבּ אֲפִילוּ נִישט אַ בּיסעֶל פּוּדעֶר, אַלץ אִיז געֶבּליבּעֶן אויף דעֶם וואָגעֶן...

ז ִי ס מ אַ ן (קוּמט אַריַין פרעֶהלעֶך). צוויי פּעֶטעֶ יאָלדעֶן!

מ אַ ר ג אַ ר ִי ט אַ. גוואַלד, וואָס טהוּט מעֶן, וואו נעֶהמט מעֶן אַ בּיסעֶל פּוּדעֶר?...

ש ט ִי ִי נ ס ק ִי. ווֶעסט יוֹצֵא זיַין אָהן פּוּדעֶר... מעֶן ווֶעט דיך שוין פערעֶנטפעֶרן.

ז ִי ס מ אַ ן. קניַיפּ דִיר אָן אַ בּיסעֶל דִי בּאַקעֶן, אִיך וועֶל דִיר וויַיזעֶן ווִי אַזוֹי. (קנייפּט אִיהר). אָט אַזוֹי, אָט אַזוֹי!

ש ט ִי ִי נ ס ק ִי. משוּגעֶנעֶר! (אַלעֶ מאַכעֶן זִיך אִין אָרדנוּנג).

---

*) דִי קוּפּלעֶטעֶן „צִימבלעֶן" געֶפִינעֶן זִיך בּיַים עֶנדעֶ בּוּך.

צווייטער אקט.

די פּאָריגע.

(עסינגער און שולערמאַן זיטצען אויף אַ לאַנגע באַנק).

ווייסבאָרד. אַז איהר וואוינט אויך דאָ אין דער אַכְסַנְיָה, ווי זשע קומט עס, וואָס איהר זענט אָנגעטהון ווי אין וועג אַריין?

עסינגער. ווייס איך, מיר האָבען זיך נאָר וואָס געוואָלט אויפ'ן סטעדטעל אַלאָז טהון...

שולערמאַן. וואָס איז די נַפְקָא מִינָה, זאָגט מיר בעסער, איז ניט דאָ ביי אייך מעהר קיין זענסציגעס?...

שטיינסקי. דער שלאַג זאָל זיי טרעפען, די יאָלדען, באַלד-וואַרפען זיי אויגען אויף די דאַמען.

זיסמאַן. איהר האָט שוין קיין צייט נישט? וואַרט אויס, איהר וועט שוין זעהען פּאַרטיגערהייט.

עסינגער. אוי איז דאָס אַ קונדאַס — ער זאָגט אַלע מאָל אָב זיינע גלייכווערטלאַך... העע! העע!

לויפּמאַן. ער איז דאָך אונזער קאָמיקער...

זיסמאַן. און ער איז אונזער ליעבהאַבער — איך האָב איין די עהרע פּאָרצושטעלען, ער שפּיעלט העלדען-ראָלען אויך, נאָר מיט מיר לעבט ער נישט בְּשָׁלוֹם, ווייסט איהר פאַר וואָס?

שולערמאַן. פאַר וואָס?

זיסמאַן. ווייל אַז ער שפּיעלט אויף דער סצענע, ווייגט דער עוֹלָם, און אַז איך שפּיעל לאַכט זיך, און עס איז פֿערקעהרט.

עסינגער. אוי איז דאָס אַ קונדאַס!...

שולערמאַן. ער איז אַ גוט ברודערל, „יעי באָהו"! איך האָב איהם האָלד...

עסינגער (צו די איבריגע, צייגענד אויף זיסמאַנען). ווען ניט

ער, איז אײַער טעאַטער אַ גאָרניסט מיט אַ גאָרניסט ...

זיסמאַן (צו אַלע אַרטיסטן טריומפירענד). וואָס הערט זיך עפּעס, האַ?

שולערמאַן (צו עסינגער. נאָך דעם ווי ער האָט בעמערקט, אַז די איבריגע זענען בעליידיגט). זאָג דאָס ניט, עסינגער, ער אַליין מאַכט נאָך ניט פֿעט דעם יויך. (קוקט אויף מאַרגאַריטאַ). אָט אַז זי קומט אויף דער סצענע, ווערט ליכטיג אין אַרעמענס אויגען ...

לויפֿמאַן. פֿון וואַנען ווייסט איהר דאָס? איהר האָט זי שוין געזעהען שפּילען?

שולערמאַן. אָ דאָס איז אַ „וואָפּראָס"... וואָס איך האָב סוים אויף מײַן לעבען געזעהען, און וואָס מיך קאָסטען אָפּ'עט אָ די פּאַרסידענע אַקטריסעס, וואָלט איך דאַכט זיך אײַך אַלעמען געקענט אָבקויפֿען, אַזוי ווי איהר סטעהט און געהט ...

שטײַנסקי. טאָ וואָס זשע שטעהט איהר „גאָספּאָדאַ", טהוט אײַך אויס די אויבערמאַנטלען און זעצט אײַך צו'ם טיש ווי עס דאַרף צו זײַן ... (עסינגער און שולערמאַן קוקען זיך שמייכלענד אָן, וואַרפֿען פֿון זיך אַראָב די אויבערמאַנטלען).

עסינגער (נעהמט אַרויס אַ זילבערנעם פּאָרטמאַבאַק מיט פּאַפּיראָסען). „פּראָסו, באַריסניאַ"!

מאַרגאַריטאַ. איך דאַנק. איך רויכער ניט.

שולערמאַן. „ניע קוראַסציע?...

עסינגער. און איהר, „גאָספּאָדאַ"? (אַרטיסטען לעדיגען אויגענבליקליך אויס דעם פּאָרטמאַבאַק). צו'ם ערסטען מאָל הער איך, אַז איין אַקטריסע זאָל ניט רויכערען ...

מאַרגאַריטאַ. איך בין אַ יידישע אַקטריסע...

עסינגער. איז וואָס אַז אַ יידיסע?

מאַרגאַריטאַ. איז גאָרנישט, רויכער איך נישט.

עסינגער (אין דער זײַט אַרײַן). הערט אַ מעשה?...

שולערמאַן. איהר טרינקט אַוודאי אויך ניט, אַ?

מאַרגאַריטאַ. ווי קען אַמענש לעבען און נישט טרינקען?
שולערמאַן. הייסט דאָס טרינקט איהר יע — נאָמיך אָקאָרסט הערען וואָס איהר טרינקט?
מאַרגאַריטאַ. וואַסער, טהע, מילך, — קאַווע —
זיסמאַן. זאָדע־וואַסער אויך...
עסיננגער. און סנאַפּס גאָר ניט? און ביער מיט סאַמ־פּאַנסקע אויך ניט?
מאַרגאַריטאַ. אַ גלעזעל שנאַפּס אָדער ביער טרינק איך אַמאָל צו'ם מיטאָג...
עסיננגער. און אַצינד אַוואו האַלט איהר, גאָספּאָדאַ, פאַר'ן עסען אָדער נאָכ'ן עסען.
ווייסבאָרד. מיר האַלטען אַזוי און אַזוי.
שולערמאַן. וואָס הייסט דאָס אַזוי און אַזוי?
זיסמאַן. פאַר'ן עסען האַלטען מיר שוין, און נאָכ'ן עסען האַלטען מיר שוין פון נעכטען נאָכמיטאָג אָן.
ווייסבאָרד. וואָס איז דאָ צו רעדען, באַלד וועט מען אַריינטראָגען אַ גוטען איבערבייס. (צו די אַקטערען). האָט ווער געזאָגט דער בעל הבית'טע פון אַכסניה?
ליפּמאַן, ווער האָט צייט געהאַט צו זאָגען...
עסיננגער. ווייס איך וואָס, איהר קענט אין דער אַכסניה בעקומען — אַפּאָר סטיקלעך האַרטען קעז... אַ נו־קאַ, פּעטער, טראָגט נאָר אַריין מיין טמעמאָדאַן מיט אַלע מאַכלים טובים, וועלען מיר מאַכען אַ סעודה כיד המלך...
שולערמאַן. אָן גיעב איך אַ ספּרונג אויף איין פוס (שולערמאַן אָב).
זיסמאַן. אויף צוויי וועט עס געשווינדער זיין...
ווייסבאָרד. נאָך וואָס דאַרפט איהר אייך מאַכען אומ־שטענדען, מיר האָבען דאָך באַשטעלט עסען...
זיסמאַן (אויסער זיך). וואָס טהוט ער! וואָס רעדט ער...

ווײַסשטײַן (צו זיסמאַן). האָסט אויסגעזאָרגט פֿאַר אונזער דירעקטאָר, ער ווייס, וואָס ער האָט צו טהון.

שטײַנסקי (בעמיהט זיך אַז עסינגער זאָל הערען). מיר האָבען טאַקי באַשטעלט, וואָס העלפֿט אָבער, אַז די קיך איז קאַליע, ס'רוויכערט אַ שרעק.

זיסמאַן. אָט דאָס האָט מען, אַז מען פֿאָהרט אין די קליינע שטעדטלעך. אַז מען קומט אין אַ גרויסע שטאָדט, איז גאָר אַנ'אַנדער פֿערגניגען. אַלץ ווערט באַלד בעשאַפֿען — אַ גוטער שנאַפּס, פֿער־שיעדענע צובײַסען, געזאַלצענס און כל המינים...

עסינגער. אָט איז אַ קונדאַס!... ער ווייס וואָס גוט איז — מאַלאַדיעץ! יעי באָהו, איך האָב איהם האָלד... בײַ מיר, פֿערסטעהט איהר מיך, איז אַלץ פֿאַרהאַן אין מיין טשעמאָדאַן, סנאַפּס, ווײַן, קאָניאַק, אפילו האַרקאָווער קאַלבאַסע אויך...

ווײַסשטײַן. דאָס אַלץ פֿיהרט איהר מיט אין איין טשע־מאַדאַן?

שטײַנסקי. איהר מוזט האָבען אַ וואַזשנעם טשעמאָדאַן...

זיסמאַן (פּאַטשט איהם איבער דעם בויך). נישט־קשה פֿון אַ טשעמאָדאַן...

עסינגער אָט איז אַ קונדאַס!...

שולערמאַן (קומט צוריק). אָט האָב איך אײַך אַרײַנגעטאַס־קעט דעם טשעמאָדאַן מיט אַלע מקבלים טובים. איך האָב גערעדעט און גערעדעט, אַהין און אַהער, און האָב קיין אופן ניט געקענט אויפּסליכען...

עסינגער. איי קאַליעקע... (ער שליעסט אויף) אָט איז גע־זאַלצענעס (ער לעגט אַלץ אויפ'ן טיש), אָט איז אַ קאָראָבקע סערדינען — אָט האָט איהר געטריקענטע הערינג, בײַ אונז אין האָמלע רופֿט זיך עס טאַראַנקעס, און אין די רוסישע סטעדט רופֿט מען דאָס וואָבלע. אָט איז אַ קאַראָבקע ספּראָטען — דאָס איז פֿאַר אײַך, באַרישניע... עס וועט אײַך סמעקען... אָט האָט איהר בולקע — אפילו סוואַרצע

ברויט איז ביַי מיר אויך פאַרהאַן – איהר האָט האָלד סוואַרצע ברויט...

אײַנזינגע (ענטציקט). אָ! ראזעווע ברויט!

זיסמאַן. לאָז מען שוין זעהן אביסעל מַשקה פאַר די אויגען! (עסינגער שטעלט עטליכע פלאַשען אויף דעם טיש) ס'איז דאָ! ס'איז דאָ!

שולערמאַן. נו קאַ, גאָספאָדאַ, זעצט אײַך צום טיש. „צעם באָגאַט טעם אי ראַד"...

ווײַסבאָרד. מיר וועלען זיך שוין, ווי עס ווײַזט אויס, נישט דערוואַרטען אויף דער בַעל־הַבַּית'טעם איבערבײַס, טאָ לאָמיר עפּעס צו בײַסען מיט די הערדען.

שולערמאַן. אַוואו בעקומט מען רומעצקעס?

ווײַסשטײַן. זיסמאַן, גיעב נאָר אַשפרונג און שאַף עטליכע גלעזלאַך!

זיסמאַן. וואו קען מען דאָרט אַצינד עמעצען געפינען! אַלע זענען דאָך פאַרנומען מיט דעם יריד...

לויפמאַן. אַז דו וועסט נאָר גיעבען אַרעד, וועסט דו שוין קריגען; דו ביסט נאָך אַלענפאַלס אַזאַ יַחסן, ווי זײַערע פויערען.

זיסמאַן. אַהאַ! דער דראַמאַטור האָט זיך שוין צורעדט אויפ'ן קאָמישען אופן...

לויפמאַן. שרעק דיך נישט, איך וועל דיר דײַנע ראָלען נישט צו נעהמען.

ווײַסבאָרד. אהאַ! זיי זענען שוין אַרויף אויף די ראָלען.

שטײַנסקי. לויפמאַן, אויף וואָס וואַרטסט דו? דו קענסט דאָך אַצינד חאַפּען אַשאַנס! געה אַרײַן צו דײַן צוקינפטיגער פרי־מאַדאָנע – זי וועט דאָך דיר אַודאַי געבען, וואָס דו דאַרפסט...

לויפמאַן. זי וועט קומען צו מיר.

שטײַנסקי. הײַסט עס געהסט דו נישט? נו, געה איך, נאָר געדענק, אַז דו זאָלסט דערנאָך קײַן חרטה נישט האָבען...

לויפמאַן. מעגסט געהען, דו ביסט מיר נישט קיין קאָנ־קורענט.

שטיינסקי. האָב נישט קיין מורא איך וועל צו איהר נישט געהן.

לויפמאַן. געה, יאָ.

שטיינסקי. (געהט צו דער מיטעלסטער טהיר) הע, דו, יונגער־מאַן, דו ביסט פון דאַנען?

טוביה. (פון אונטער די קוליסען). וואָס איז? וואָס ווילט איהר?

שטיינסקי. קום נאָר!

טוביה (פון דאָרט). איך האָב נישט קיין צייט! מיין מאַמע זאָל מיר אַזוי לעבען!

שטיינסקי. איין מינוט, אַנטלויף נישט! קום שוין אַהער!

טוביה (שטעלט זיך אין דער טהיר). נו, זאָגט געשווינד, וואָס ווילט איהר?

לויפמאַן. דו חמור, וואָס לאָזט דו דיך אַזוי לאַנג רופען, דו מיינסט, אַז דו האָסט דאָ מיט דיינע פויערען צו טהון?...

טוביה (אביסעל געפלעווט פון דער אונגערוואַרטעטער פאַרציע) ניין — מיר איז אַלין איינס... מיין מאַמע זאָל מיר אַזוי לעבען.

לויפמאַן. וואָס אַלין איינס?

טוביה, ס'הייסט... דער פויער איז ביי מיר נישט מעהר יחסן פון אייך...

זיסמאַן. גוט געזאָגט.

שולערמאַן. דו, טוביה, קום נאָר אַהער נערענטער, דו זעהסט וואָ דאָ מהוט זיך?... לויף סיים געשווינד נאָך רומעצקעס!

טוביה. וואָס פאַרע חמעצקעס?

שטיינסקי. בראַנפען־גלעזלעך מיינט מען.

טוביה. אַזוי? מיין מאַמע זאָל מיר אַזוי לעבען, ווי איך האָב געמיינט אַז ער זאָגט חמעצקעס...

ווייסשיין. געה שוין געשווינד.

טוביה. אײדער איהר קוקט זיך אום, בין איך דאָ צוריק, מײַן מאַמע זאָל מיר אַזוי לעבען. (אָב).

װײַסשײַן, נאַ דיר גאָר אַזאַ מין באַשעפעניש.

מאַרגאַריטא. מען דאַרף אַרײַנרופען בערטען מיט סאָניען און די איבריגע.

לויפמאַן. איך גײה זײ אַרײַנרופען. (אָב).

טוביה (קומט אַרײַן). עס איז נישט דאָ מעהר ווי 4 גלעז- לאַך און דאָס. (שטעלט אויף דעם טיש 4 גלעזלאַך און 2 בײַנקעס).

זיסמאַן (חאַפּט פון איהם דאָס אַלין). לאָז שוין אַמאָל זײַן אַ סוף, לאָז מען שוין אַמאָל זעהען אַביסעל בראָנפען פאַר די אויגען!

טוביה. מעהר דאַרף מען גאָרנישט?

שטײַנסקי. וואַרט, ווערסטו מיט אונז עפּעס אויסטרינקען.

טוביה. מײַן מאַמע זאָל מיר אַזוי לעבען! ווי איהר זענט אַ גוטער ברודער... זאָגט נאָר, איהר מאַכט אויך די קאָמעדיע? (אַלע עסען, טרינקען).

זיסמאַן (מיט דעם פערבײַסען אין מויל). האַלט דעם פּיסק, רעד נישט אַזוי פיעל.

עסינגער (אונטערשפּיעלענדיג זיך מיט מאַרגאַריטא. צו טוביה). וואָס האָסט דיך אַניעדערגעסטעלט ווי אַ דובינע, גײה! אַז מען וועט דיך דאַרפען, וועט מען דיך רופען!...

טוביה (לאַכענדיג). האַ האַ, דער ליטוואַק לאָזט זיך וואויל- געהן – מײַן מאַמע זאָל מיר אַזוי לעבען, – פון אַזוינעם קען מען אָבלעקען אַ בײַנדעל (אָב). (אַלע עסען און טרינקען, עסינגער, שולערמאַן טראָגען אָפּט אונטער מאַרגאַריטען פערשיעדענע געטרענקע און צוביס. מאַר- גאַריטע צערעמאָניעט זיך).

עסינגער. וואָס איז דאָס פאַר אַ טרינקען? קאַליעקעס! די גאַנצע בראָנפען איז דאָך נאָך געבליבען.

װײַסבאָרד. עס מוז דאָך זײַן אַ שיעור צו טרינקען.

שולערמאַן. דאָס זענען אַקטערען? אַנ׳אַקטער דאַרף קענען אַריינגיסען...

ווייסשטיין. עס זענען אָבער דאָ פערשידענע אַקטערען.

שולערמאַן. (שפּאָטיש). פערשידענע! — וואָס איז די ראַזניצע פון אַ אידישען ביז אַ רוסישען?

ווייסבאָרד. נאָר אין טרינקען.

עסיננער. און אין ספּיעלען סוים גאָרניסט ניט?

ווייסבאָרד. גאָרנישט. לאָז מען אונז נאָר ערלויבען פריי צו שפּיעלען, לאָז מען אונז נאָר געבען אזעלכע טעאַטערס און אַזעלכע שטיקער ווי זיי האָבען, וואָלט איהר געזעהען...

שולערמאַן (צו עסיננער). וואָ דען, ס׳י ניט אַזוי? זעהען מיר דען ניט אויף דער ניט אידישער סצענע די בעסטע אידעסע אַקטערען?

אַלע אַקטערען. בראַוואָ! בראַוואָ!

עסיננער (מיט אַ גלעזעל אין דער האַנד). ווען ספּיעלט איהר, גאָספּאָדאַ?

ווייסבאָרד. מאָרגען.

עסיננער (שטעלט זיך אויף). זעלאַיו אוספּיעך!

אַלע. אַדאַנק.

שולערמאַן. אַזוי געהט ניט, עסיננער! פּאָדאַזדיטע, אַלע מוזען טרינקען! (עס ווערט אָנגעגאָסען פאַר אַ׳ע).

אַלע. לחיים!...

עסיננער (צו אַלע עטוואָס בערוישט). איך איהר ווילט האָבען אוספּיעך, גאָספּאַדאַ, זאָלט איהר נאָר האַלטען אין איינער טרופּע וואָס מעהר באַריכנעס... (לויפמאַן ערשיינט).

שולערמאַן (אויך בעטרונקען). בראַוואָ! גוט געזאָגט — נאָר וואָס מעהר זענסצינעס...

לויפמאַן. אָ, דער שלאַג זאָל זיי טרעפען, די יאָלדען! זיי־

קומען גאָרנישט הערען דאָס שפּילען, נאָר קוקען אויף די דאַמען — אָ, די אויגען זאָלען זיי אַרויס!

זיסמאַן. הער דיך אויף צו נערוועזישען! פאַרגעס נישט, אַז מיר האָבען נאָך נישט פאַר וואָס אויסצוקויפען דעם נאַלאָזש...

לויפמאַן. רעכענסט דו, אַז זיי זאָלען דיר געבען?... לעבען זאָלען זיי אַזוי!...

זיסמאַן. דו וועסט שוין זעהן פאַרטיגערהייד!

לויפמאַן. נו בעוויז, וואָס דו קענסט.

זיסמאַן. (רופט אין אַ זייט ווייסבאָרד'ן, שטיינסקין און רעדט מיט זיי איפן אויער, עסינגער שולערמאַן אונטערהאַלטען זיך דערוויל מיט מאַרגאַריטען). פאָלגט מיך, דירעקטאָר.

ווייסבאָרד. אַך, פאַר מיר פּאַסט דאָס נישט.

לויפמאַן אַודאי פּאַסט עס נישט.

זיסמאַן. אָט האָסט דו איהם — ווער דען זאָל מיט זיי רעדען?

שטיינסקי. דו ביזט דאָך דער קאָמיקער, זיי הערען דאָך דיך נישט אויף צו לויבען — אַדרבא געה צו און ברענג עס אַרויס אויפ'ן קאָמישען אופן און...

ווייסשיין. איך האָב מורא, אַז ער וועט אָנהייבען קאָמיש, וועט זיך טאַקע אויסלאָזען אַ געלעכטער... (זיי לאַכען).

זיסמאַן. (בעליידיגט). אָט האָסט דו דיר, זיי מאַכען גאָר ס'געלעכטער, אַודאי וואָס געהט עס אייך אָן, אַז איך בין אַריינ-געפאַלען מיט 15 רובעל און טראָג אַנ'אַלטען פערשימעלטען ראָק?... דער רוח האָט מיך אָנגעטראָגען אייך צו ווייזען די פאָר רובעל.

לויפמאַן. נו, וואָס איז דאָ פאַר אַנ'אונגליק?...

זיסמאַן (מאַכט איהם נאָך) נו, וואָס איז דאָ פאַר אַנ'אונגליק? — איהר האָט מיר עפּעס אַסך צו שטייער געגעבען, אָדער איך האָב דאָס געלד אפשר אין אייער טרופּע פאַרדיענט?...

ווייסשיין. וואו דען האָסט דו עס גענומען?

זיסמאַן. איך האָב שווער געהאָרעוועט — אויף בְּרִית'ן האָב איך געזונגען! - וואָס דען האָב איך געזאָלט טהון, אַז פֿון דעם גאַנצען אַרומשלעפּען זיך מיט אייך אין די קליינע שטעדטליך האָב איך מיר נישט געקענט צוזאַמען קלויבען אויף אַ שטיקעל אַנצוג...

לויפּמאַן. שאַ, דו ביסט דאָך עפּעס גאָר אינגאַנצען אַרויס פֿון דער ראָלע, און האָסט דיך צולאָזט אין דער דראַמע...

עסינגער. „צעווע טאַם"? האַ! וואָס איז פֿאַר אַ דראַמע?

לויפּמאַן. אונזער קאָמיקער האָט זיך בעדראַמעט...

שולערמאַן. אַזוי גאָר? וואָס איז? פֿאַרוואָס?

ווייסבאָרד. (שטופּט זיסמאַנען פֿון הינטען, אַז עסינגער מיט שולער-מאַן זאָלען ניט מערקען) געה צו זיסמאַן, אַצונד איז אַ שַׁעַת הַכּוֹשֶׁר...

ווייסשטיין. יאָ, יאָ, אַצונד איז די בעסטע געלעגענהייט.

זיסמאַן (ערדרייסט זיך) פֿאַניע עסינגער, ווילט איהר וויסען, וואָס פֿאַר אַ דראַמע דער קאָמיקער שפּיעלט אַצונד? (זעצט אויף זיך)

עסינגער נו—קאַ. נאָמיך אַקאָרסט הערען — וואָס איז פֿאַר אַ דראַמע?

זיסמאַן. אַ דראַמע, ווי יידישע אַקטערען קומען אַריין אין אַ שטעטעל פֿאַרוועצט פֿון קאָפּ ביז פֿיס און האָבען ניט פֿאַר וואָס אויסצוקויפען דעם נאַלאָזש...

עסינגער (קראַצט זיך אין קאָרג) ניט קיין פֿרעהליכע דראַמע, „צאָרט וואַזמי"!...

זיסמאַן. אויב איהר ווילט, אַז פֿון דער דראַמע זאָל ווערען אַ לוסטשפּיעל, קענט איהר עס אויספֿיהרען מיט אַ קלייניגקייט.

שולערמאַן. מיט וואָס פֿיהרט מען דאָס אויס?

זיסמאַן. מיט איין פֿונפֿציגער...

עסינגער. (אין דער וועלט אריין) אָט אַזוי האַלט עס גאָר!... (צו שולערמאַן) נו, פּעטער, דאַכט זיך, צייט צו געהען... (רעדט צו איהם אין אויער).

לויפּמאַן (צו זיסמאַן) נו, וואָס הערט זיך עפּעס מיט דיין קאָמיזמוס?...

וויַיסשטיין. האָב איך דען נישט פריהער געזאָגט; אַז ער וועט אָנהויבען קאָמיש, וועט זיך אויסלאָזען אַ געלעכטער...

ווייסבאָרד (רופט מאַרגאַריטען, זי געהט צו ווייסבאָרדען, וועלכער רעדט מיט איהר עטליכע סעקונדען אויפ׳ן אויער, דערנאָך ענדיגט ער העכער) נישטאָ קיין אַנדער ברירה...

מאַרגאַריטאַ. עס איז מיר זעהר נישט אַנגענעהם.

שטיינסקי. נישט אַנגענעהם אַהין, נישט אַנגענעהם אַהער, וואָס דען זאָל מען טהון?...

מאַרגאַריטא. איך זעה שוין, אַז דאָס זענען אַזעלכע, וואָס האַלטען נישט אַזוי שטאַרק פון גמילות־חסדים — זיי זוכען סחורה פאַר באַרעס געלד און צאָהלען דוקא אַגוטען פּרייז...

ווייסבאָרד. אַזאַ סחורה מעגען זיי זיך געהן זוכען אין אַ רוססישער אָפּערעטע... דו פּרובּיר נאָר, זאָג זיי, אַז זיי זאָלען אונז אויסבאָרגען אַ פּונפציגער ביז צו דער מאָרגענדיגער פאָרשטעלונג.

מאַרגאַריטא. נו, איך וועל פּרובּירען; — נאָר מיר דאַכט זיך, אַז עס וועט דערפון גאָרנישט ווערען...

זיסמאַן. פאַרשטעהט זיך; אַז דו וועסט רעדען מיט אַ האַלב מויל איז בחנם, וואָס דו וועסט אַרויסוואַרפען אַ וואָרט, — דו רעד מיט זיי אויף אַנ׳אַנדער אופן. — —

לויפּמאַן (האַפּט אונטער) קאָמיש!

זיסמאַן (אָנגעצויגען) ניין, דראַמאַטיש!... (צו מאַרגאַריטען) מע דאַרף זיין מיט זיי אַביסעל היימישער... מען דאַרף נישט אַזוי בלאָזען פון זיך; וואָס קענסט דו דאָ אָנוועהרען"... מם... לאָז דיר געבען אַ גלעט... מילא וואָס קען מען טהון, ס׳קאָסט דיך טייער?...

עסיננגער (מיט שולערמאַן, וועלכע האָבען וועהרענד דער צייט דעם טשעמאַדאַן פאַרפּאַקאָוועט און די מאַנטלען אויף זיך גענומען) נו—קאַ גאָספּאַדאַ, דאָ סווידאַניע!

זיסמאַן (צו מאַרגאַריטאַ) זעהסט, לאָז זיי ניִשט געהען.

מאַרגאַריטאַ (צו עסינגער און שולערמאַן) וואָס איז? וואוהין? עה, איהר וועט נאָך אַזוי גיך נישט געהען?

עסינגער (צופריעדען) פאַרוואָס?

שולערמאַן. און טאַקי פאַרוואָס?

מאַרגאַריטאַ (ליעבליך) דערפאַר, ווייל איך וויל, אַז איהר זאָלט נאָך בלייבען.

עסינגער. אָ, דאָס זענען גאָר אַנדערע ווערטער!...

שולערמאַן. ווייס איך וואָס... עס איז מיט זיי ניסט צו מאַכען... אַז זיי טרינקען גאָרניסט ניט...

זיסמאַן. מען וועט שוין טרינקען – מען וועט שוין טרינקען...

ווייסבאָרד. אויב עס געהט אייך אין דעם, און איהר ווילט דוקא זעהען, ווי מיר וועלען זיין שיכּור, טאָ זעצט אייך אַניעדער, וועלען מיר אייך מאַכען דאָס פערגעניגיין...

(די איבריגע דאַמען טרעטען אויף)

זיסמאַן. אָט קומט שוין אונזער דאַמען פערסאָנאַל אויך... ס'וועט שוין זיין לעבעדיג–פרעגט נישט...

עסינגער. (ענטציקט) אָט דאָס זענען אויך פון אייער קאַפּעלע?

שולערמאַן. (צו עסינגער) האָסט דו דען ניט באַלד זאַמיע־צייעט, אַז דאָס זענען גאָרניסט די זעלביגע פון דעם סטעטעל?... דאָס איז גאָר אַ גאַנץ אַנדער פּרימיער...

עסינגער. ניסט־קסה פון אַ סחורה... העׂר אַ מעשׂה... (צו די ארטיסטען) וואָס זע האָט איהר געסוויגען ביז אַהער?

זיסמאַן. איך האָב דאָך אייך געזאָגט, אַז איהר וועט זעהען פאַרטיגערהייד...

עסינגער (צו שולערמאַן). אוי, איז דאָס אַ קונדאַס!...

שולערמאַן. וואָס אַרט דיך, ער איז סוים אַ גוט ברודער'ל – ער פאַרסטעהט אַ געסעפט...

זיסמאַן. אָ־אָ, איך בין אַ גוט ברודעריל! (צו עסינגער) וואָס זשע הערט זיך מיט זיעם בּונפּציגער, וואָס איך האָב אייך געבעטען?...

עסינגער (צו זיסמאַנען). קום נאָר אַהער, דו ביסט דאָך אַ גוט ברודעריל —

שטיינסקי (צו די איבריגע). ס'געהט שוין „בלשון אתה", זענען מיר שוין אויף „אַ הדרך"...

עסינגער (צו זיסמאַנען, וועלכער איז צו איהם צוגעגאַנגען). איך וואָלט דיך אויף נאמנות וועלען פּאָדערוועון, אָבער איך מוז אויסזאָגען דעם גאַנצען אמת, דאָס איז סיום מיינער איין וויכטיגער פּרינציפּ, — אַז אַ מוזיקער גיעב איך קיין געלד ניט...

ווייסשטיין (צו עסינגער און שולערמאַן). נו, מיינע הערן, בעקענט אייך מיט אונזער איבריגען פּערסאָנאַל און זעצט אייך צו'ם טיש.

עסינגער (צו שולערמאַן). נו, וואָס, מיר בלייבען? אַ?

שולערמאַן (צופריעדען). פּאַרוואָס ניט? אויב די באַריסניעס וועלען מיט אונז אַריינגיעסען, וועלען מיר בלייבען...

בערטאַ. פּאַרוואָס נישט? זאָל נאָר זיין אַזוי פיעל, וויפיעל מיר וועלען טרינקען.

זאַקס (גלייכגילטיג) מיט אונבעקאַנטע הערן טרינק איך ניט.

עסינגער (צו שולערמאַן). זעהסט דו, אָט דאָס זענען ווערמער פון אַ בלאַהאָראָדנע אַקטריסע... קום לאָמיר זיך פּאָזנאַקאָמען... (זיי בעגריסען זיך און טהוען זיך צוריק אויס און זעצען זיך.)

זיסמאַן (צו מאַרגאַריטאַ, וועלכע שטעהט נאָך פּערטראַכט). נו, וואָס זשע שטעהסטו? דו זעהסט דאָך שוין ווי ס'האַלט...

מאַרגאַריטאַ (געהט צו עסינגער). פּאַניע עסינגער, אויב איהר ווילט, אַז מיר זאָלען מיט אייך אַביסעל פרעהליך פּאַרברענגען, זאָלט איהר אונז אויסבאָרגען 50 רובעל ביז צום מאָרגענדיגען ספּעקטאַקל.

עסינגער (צו שולערמאַן). וואָס זאָגט איהר, פּעטער, אַ?

שולערמאַן. אַז דו האָסט, גיעב, זי בעט דאָך, ס'וועט סוים זיין רעכֿט...

עסינגער. ס'וועט זיין רעכֿט זאָגט איהר? (נעהמט אַרוים געלד און הימ זיך, אַז מען זאָל ניט מערקען). אָט האָב איך אַ פֿינפֿאונצוואַנציגער, גיעב איך אייך אָפּעט — (צו מאַרגאַריטאַ) נו, וואָס בין איך דערפֿאַר ווערט?

מאַרגאַריטאַ. אַ גרויסען דאַנק.

עסינגער. ניכט מעהר?... איהר הערט, פֿעטער? „פּאָמניטע", איהר האָט געזאָגט, אַז עס וועט זיין רעכֿט...

שולערמאַן. רעכֿט, רעכֿט, דרעה ניט די קאָפּ...

זיסמאַן (אומגעדולדיג). רבונו של עולם! אַיידער מען דערלעבט צו זעהען אַ 25=גער פֿאַר די אויגען...

שולערמאַן. וואָס מעדלעוועסטו?

עסינגער (צו מאַרגאַריטאַ). נאַט אייך אַ 25=גער און ווייסט, אַז איך בין אַ מענש, קאָטאָרי וואָס אָוואַזייעט אַקטריסעס...

זיסמאַן (דרייסטער). פּאַניע עסינגער, אַלץ איינס האַלט איהר שוין אויפֿ'ן וועג — פֿאָהר'ט שוין אַרוים מיט נאָך אַ 25=גער...

עסינגער (מיט אַ האַלב געלעכֿטער). אָט איז אַ קונדאַס!...

שולערמאַן. וואָס אַרט דיך, ער איז אַ גוט ברודעריל — ער מעג רעדען...

לויפֿמאַן. ביזט אַ גוט ברודעריל, זיסמאַן, דו מעגסט רעדען און דו וועסט טאַקי בלייבען ביים רעדען...

עסינגער. נו קאַ, גאָספּאָדאַ, מען דאַרף טרינקען. (אַלע זעצען זיך טרינקען און פֿערבייסען).

שולערמאַן. זינגט עפּעס צעוואָ ני בוד פֿון דער קאַלדוני...

עסינגער. ניין, בעסער פֿון קוני לעמעל...

ווייסבאָרד (צו זיינע לייט). דעם פּאַן עסינגער צוליעב וועלען מיר זינגען פֿון קוני לעמעל (זיי זינגען דאָס ערשטע כאָר פֿון קוני לעמעל).

שולערמאַן. בראַוואָ! אָט דאָס איז גוט געווען (זינגט אונ־טער) עסט סוים און טרינקט סוים און הולעט סוים און זינגט סוים (בערוישט) צאָרט וואַזמי, ס'איז גוט! בנאמנות גוט!...

עסינגער. דאָס איז דאָך גאָלדענפּאָדימס אַ פּיעסניע... אַ קליינינקייט זיינע פּיעסניעס...

שולערמאַן (אַליין בערוישט). פּיעסנעס, פּיעסנעס... אַלץ איז גוט פון אידישען טעאַטער! וואָס איז מיר די ראַזניצע גאָלדינ־פּאָדים — שמאָלדענפּאָדים... וואָס וועט מען טהון, אַז גאָלדינ־פּאָדים וועט סטאַרבען, וועט מען, הייסט עס, סוים גאָרניסט ספּיעלען, סוים גאָרניסט זינגען?... וואָס? גלאַוונאָע דיעלאָ אַז איך קום אין אידישען טעאַטער, וויל איך מיך גוט אָנלאַכען „באָלסע־ניצעוואָ"...

עסינגער. דאָס איז אמת...

שטיינסקי. איהר וועט מיר ענטשולדיגען, מיינע העררן, איהר האָט אַ גרויסען טעות, און נאָך אַ סך אַנדערע לעבען אַזוי אין טעות ווי איהר, און מיינען, אַז טעאַטער איז געמאַכט געוואָרען נאָר צוליעב דעם, אַז מען זאָל האָבען, וואו צו געהען די צייט פאַרטרייבען מיט לאַכען, יאָ ס'מאַכט זיך אַ סך מאָל, אַז מען לאַכט אין טעאַטער, אָבער גראָד פון אַזעלכעס, וואָס מען דאַרף גאָר וויינען, און אין דעם זענען נעבאַך נישט שולדיג נישט די אַקטע־רען און נישט דאָס פּובליקום — נאָר די שרייבער פון די פּיעסען, וועלכע האָבען אַריינגעשריעבען אַזעלכע קלאָונישע וויצען, וואָס עס פּאַסט זיך גאָרנישט פאַר אַ לייטישע סצענע, נאָר פאַר אַ מין „באַלאַגאַן" אָדער „העצע", ווי דער פּראָבטער עולם רופט עס אָן... אָבער באמת איז טעאַטער געמאַכט געוואָרען אויסצובילדען דאָס פּובליקום... דאָס איז אַ שפּיעגעל, וואָס פאַרשיעדענע מענשען קע־נען זיך דאָרט זעהען און בעמערקען זייערע פעהלער. איבערהויפּט איז דאָ וועגען דעם אַ סך צו רעדען, נאָר נישט איצט איז די צייט...

עסינגער. אָט האָסט דו דיר! „זנאַציט" — אַז מען טאָר אין

פּעטער גאָרניסט לאַכען ?

שטייִנסקי. וואָס זאָל איך אייך זאָגען ? — איך וואָלט אודאי געוואָלט, אַז דאָס פּובּליקום זאָל זיך ווי אַמבּעסטען אַמוזירען, נאָר אונז זאָלען זיי נישט מאַכען איבּער ס'געוואַלט פאַר קאָטעדיאַנטען — זיי זאָלען מעהר בּעזוכען די ערענסטע פּיעסען, אַז מיר זאָלען שוין אַמאָל קענען פון זיך אַראָבּוואַרפען די קלאָונסקע קליידער — אָ, דאָס איז מיין היימסעסטער וואונש !

שולערמאַן. ווייס איך וואָס — אָט דאָס בּרודערקע דאַרף נאָך לאַנג דויערען.

שטיינסקי. אָט דאָס איז טאַקי דאָס אומגליק...

עסינגער. וואָס פאַר אַ „נעבּעצאַסטיע" ! וואָס ווילט איהר ?

זיסמאַן. וואָס האָסטו דיך טאַקע אַזוי צורעדט ?

שטייִנסקי. דו פרעגסט מיך וואָס ? דו פערשטעהסט מיך אויך נישט ?

לויפמאַן. ער פערשטעהט דיך גאַנץ גוט — דער קאָפּ איז איהם נישט אויסגעדאַרט, נאָר ער האָט מורא, אַז עס וועלען אונטערגעהן די שונדפּיעסען. ווערט ער דאָך נישט האָבּען זיינע פּוילע שטיק, וואו צו בּעווייזען...

זיסמאַן. קנאַקער, איך וועל מיך אין די ליטעראַרישע פּיעסען אַזוי פיעל בּעווייזען, ווי דו.

לויפמאַן. אויב אַזוי, אַז דו ווילסט אַרויסקריכען פון דעם שמוץ — וועל איך מיט דיר לעבּען בּשלום ! אָט האָסטו מיין האַנד.

שטייִנסקי מיינע אויך. (גיט איהם די האַנד).

עסינגער. איז וואָס ? וועט איהר סוים מעהר ניט ספּאָרען ? (צו שולערמאַן, וועלכער איז פערטהון מיט די דאַמען און מיט'ן שנאַפּס)

איהר הערט, פּעטער ? סוים סלום...

שולערמאַן (שיכור). סלום, סלום, סלום !... לחיים, לסלום — זינגט גאָספּאַדאַ ! (ער זינגט און טאַנצט שיכורלעך צו) עסט סוים און טרינקט סוים...

עֶסִינגעֶר (צוהיצט זיך אויף. שלעֶפּט איינִיגעֶ, זיי זאָלעֶן מיט איהם זינגעֶן). פּאַטיאַניטעֶ; האַלט אונטעֶר דעֶם פּעֶטעֶר!... (קנאַקט מיט די פינגעֶר און טאַנצט אויף צו. שולעֶרמאַן טהוט אויף דאָס זעֶלבעֶ און האַלט אין איין זינגעֶן – עֶסט סוים, טרינקט סוים א. ז. וו.. אַלעֶ עֶנדיגעֶן וויטעֶר דאָס באַר געֶזאַנג און בעֶוועֶגעֶן זיך ווי איינעֶר קעֶן.)

דריטער אקט.

קלײנשטעטלדיגע הײזלעך. לינקס די אפטעקע, פון אויסענווייניג דאַ־בעבען אײן אנגעפאַלען טויער, אויף וועלכען עס איז פון אויבען אנגעשריבען „אײנפאָרהויז" און פון בײדע זײטען געשריבענע אפישען מיט דער אויפשריפט „בר כוכבא". — גישט ווײט פון דאָרט שטעהט אַ וועגעלע אויף צווײ רעדלעך, דערויף אַ פאַס, צו וועלכען עס איז צו געסטרויעט אַ ברענענדיגער פאַקעל; דאַנעבען דרעהט זיך הין און צוריק אַ פײערלעשער, שפעטער פאַרליערט ער זיך אין הויף אַרײן).

זימאַן (כאַראַקטעריזירט ווי „פאַפוס" אין דעם שטיק „בר כוכבא". אַרײנלויפענדיג, רײסט ער פון זיך אַראָב די באָרד מיט דעם פאַריק) אײן מאָל פאַר אַלע מאָל, איך וויל נישט מעהר שפיעלען, ביז מען וועט מיר מײן געלד נישט אָבגעבען.

ווײסשײן (וועלכער טראָגט איהם נאָך דעם קאָסטיום מיט דעם טורבאַן). אָבער אום גאָטעס ווילען, וואָס טהוט זיך מיט דיר, זימאַן? — פאַר וואָס האָסטו דיך נישט געשטעלט פאַר דער פאָרשטעלונג, נאָר פונקט אַצינד, נאָך דעם צווײטען אַקט?

זימאַן. פאַרדאָן! שוין פינף פאָרשטעלונגען האָבען מיר אין דעם שטעדטיל געגעבען, איך האָב דעם דירעקטאָר שוין אפשר פופציג מאָל דערמאָנט, און ער האַלט אַלץ אין אײן צוזאָגען; הײנט האָט ער מיר שוין זײן וואָרט געגעבען, אַז ער וועט מיר דאָס געלד אין דער גאַרדעראָבע אַרײנבריענגען באַלד נאָך דעם ערשטען אַקט, און איך וואַרט און וואַרט, און מען הערט נישט און מען זעהט נישט... ווי איך זעה, מאַכט ער אויס מיר גאָר אַ חוזק, טאָ לאָז ער נישט מײנען, אַז אַלע מאָל גילט עס אָב...

ווײסשײן. אָבער מען מוז דאָך אין יענעמס לאַגע אויך אַרײן, אפשר האָט ער נישט?

זיסמאַן. וואָס, ער האָט נישט? ס'איז דאָך קיין שפּילקע צו דער ערד צו וואַרפן — די סטאָדאָלע פּלאַצט דאָך שיער פון מענשען...

ווייסשטיין. וואָס פאַר מענשען? די, וועלכע שטופּען זיך מיט געוואַלד אַריין, הייסען ביי דיר אויך מענשען?

זיסמאַן. ווילסט מיר אַודאַי איינרעדען, אַז אַלע האָבען זיך מיט געוואַלד אַריינגעשטופּט, האַ?

ווייסשטיין. אַלע נישט, אָבער מעהר ווי די העלפט געוויס...

זיסמאַן. און ווען יאָ, וואָס איז דען מיין געשעפט! האָט מען בעדאַרפט בעסערע אָרדנונג צו האַלטען...

ווייסשטיין. מיט אונזערע יידעלאַך ווילסטו עפּעס אויספּיה־רען? ווייסטו דען נישט, אַז איינער קריכט דעם צווייטען אויפ'ן קאָפּ?... ס'זענען טאַקי דאָ פאַרשידענע קלאַסען: ערשטענס זענען דאָ אַזאַ, וועלכע שטופּען זיך אַריין בחנם — צווייטענס זענען וויע־דער דאָ אַזעלכע, וואָס קויפען כלומר'שט יאָ ביליגע בילעטען און זיצענדיג אין טעאַטער, רוקען זיי זיך וואָס אַמאָל העכער העכער, ביז זיי פּעריאָגען די, וועלכע האָבען געקויפט די טייערע פּלעצער, און ביי אונז בלייבען די אַריינגערוקטע און די אַרויסגערוקטע... אַצינד פאַרשטעהסטו שוין, פון וואַנען דער דירעקטאָר קען האָבען צו צאָה־לען?...

זיסמאַן. ווייס איך וואָס, מיר האָט זיך עס שוין אינגאַנצען צוגעגעסען, שלעפּ זיך אַרום פון איין שטעדטעל אין צווייטען האָ־רעווע ווי אַנ'עזעל, און אַלע מיינען, אַז מען ווערט גליקליך ביי'ם יידישען טעאַטער, צו'ם סוף בלייבט אַ קרענק...

ווייסשטיין. אָבער יעדענפאַלס לוינט דאָך נישט צו מאַכען אַזאַ סקאַנדאַל!...

זיסמאַן. ס'לוינט נישט? איך מאָן איהם דען געלד פאַר דער פאָרשטעלונג, איך וויל דאָך נאָר, — אַז ער זאָל מיר אָבגע־בען מיינע 15 רובעל, וואָס ער האָט ביי מיר באַרעסע גענומען...

ווײַסשטײַן. משוגענער, וואָס האָט עס דיך אָנגעשפּאַרט גראָד אַצינד? דאָס פּובליקום וואַרט דאָך!...

זיסמאַן. אַ קלײניגקײַט — אַ ווילטיג פּובליקום, אַ ווילטיגע סצענע, און אַ ווילטיג טעאַטער!... אַז אָך און וועה צו מײַן ביסעל יאָהרען, וואָס איך האָב דערלעבט, פֿון אַזעלכע גרויסע טעאַטערס, וואו איך האָב ערשט נישט לאַנג מיט גאָלדפֿאַרענען געשפּיעלט, אַרײַנצופֿאַלען צו לײַבוש שוסטאַק אין סטאָדעלע אַרײַן... אַ סצענע, אויף אַ שליטען אַ פּאָר ברעטלעך אַרויפֿגעלעגט, צוזאַמענגעקלעבט מיט ניכטערען שפּײַעכץ, און אַזוי ווי מען טרעט נאָר אַרויף, פֿאַלט מען באַלד אַראָב, אין דער הויך איבער דער סצענע אַ לײַטער פֿאַר הינער, און יעדע מינוט (ווײַזט דעם פּאַריק) נאַ, זעה, ווי מען זעהט אויס!... (ווישט אָב דעם פּאַריק און עקעלט זיך) קראַנק געווען חאָטש די הינער פֿון דאָרט אַראָבצוטרײַבען! (לאָרם הינטער די קוליסען).

ווײַסשטײַן. איז דען יעצט די צײַט וועגען דעם זיך צו בע־קלאָגען? מען מוז דאָך ענדיגען די פֿאָרשטעלונג!

זיסמאַן. טאָ ענדיג — וואָס געהטס מיך אָן?

ווײַסשטײַן. ס׳געהט דיך גאָרנישט אָן? אויב אַזוי וועל איך דיך — צווינגען, אַז דו זאָלסט שפּיעלען!

זיסמאַן. צווינגען? מיט וועלכען רעכט?

ווײַסשטײַן. מיט דעם רעכט, ווײַל איך בין דײַן רעזשיסער.

זיסמאַן. רעזשיסער? טאָ געה טרײַב אַראָב די הינער!...

ווײַסשטײַן. הער דיך אויף צו חכמענען — אַז נישט —

זיסמאַן. וועסט מיך שטראַפֿירען?

ווײַסשטײַן. נאָר ערגער, איך וועל דיך אַרעטירען.

זיסמאַן. אָ וואַ, אַזאַ מאַלער ביסטו?...

ווײַסבאָרד (טרעט אויף). וואָס איז, רעזשיסער? פֿאַרוואָס שפּיעלט מען נישט? דער בירגמײַסטער בעזערט זיך, פֿאַרוואָס מען האַלט אַזוי לאַנג אויף.

ווײַסשטײַן (איבערגעשראָקען). דער בירגמײַסטער! איך האָב

זעהר מוֹרָא, אַז ער זאָל אונז נישט צוּראָבּלאָזען די פאָרהאַנג אִין מיטען שפּיעלען, אַזוי ווי יענער נאַטשאַלניק דאָרט ...

וויַסבּאָרד. וועט אויך זיין פּאַרפאַלען. עס וועט גאָרנישט העלפען, מען מוז שפּיעלען; אַז נישט וועט פאַר אונז ערגער זיין — ער וועט פאַרשטעהן, אַז מיר האָבען מוֹרָא ...

ווייַסשטיין. איך רעכען, אַז עמיצער האָט געמוזט אונטער מַסֶרן, אַז מיר שפּיעלען יידיש ...

וויַסבּאָרד. וואָס עס איז שוין דאָרט געווען, אַבּי ער איז דאָ. אַזוי לאַנג ווי ער וועט אין טעאַטער זיצען, מוזען מיר זיך בּעמיהען ווי וויַט מעגליך צו שפּיעלען אויף דייַטש ...

זימאַן. אַ שיינע מַעֲשֶׂה... שוין קיין אויסועהן פאַפּוסעם ראָלע אויף דייַטש!...

וויַסבּאָרד. גענוג! לאָז שוין נעדמען אַ סוֹף! (אָב)

ווייַסשטיין. דו שטעהסט נאָך; דו הערסט דאָך, אַז דער בּירגמייַסטער וואַרט!

זימאַן. לאָז ער וויסען.

ווייַסשטיין. וואָס, ס'אַרט דיך גאָר נישט?

זימאַן. אֲפִילוּ נישט דאָס מינדעסטע ...

ווייַסשטיין. אויב אַזוי, ווּעסטוּ דאַכט זיך בּיי מיר באַלד אַנ= דערש רעדען! (אָב אִין טויער).

זימאַן (שרייַט איהם נאָך). קענסט לויפען וואוהין דו ווילסט, בּיז מען וועט מיר נישט אָפּגעבען מיין געלד, געה איך נישט שפּיעלען; איך בּין אויך אַ גוּטער פויגעל ...

פאָליציאַנט (טרעט אויף, נאָך איהם וויַסשטיין. הינטער די קוּליסען אַ לאַרם). Это ужаснѣйшій скандалъ! Отчего Вы не хо- тите кончать спектаклъ?

זימאַן. וואָס זאָגט ער?

ווייַסשטיין. דו הערסט דאָך, אַז ער זאָגט ספּעקטאַקעל...

זימאַן. אָבער וואָס מיינט ער דערמיט?

ווײַסשטײַן. אז דו זאָלסט גײהן אויף דער בּיהנע און ענ־דיגען דעם ספּעקטאַקעל.

זיסמאַן. איך זאָל גײהן? ער קען לאַנג וואַרטען!

פּאָליציאַנט. Что онъ говоритъ?

ווײַסשטײַן. Онъ не хочетъ играть.

פּאָליציאַנט. Почему онъ не хочетъ? какъ такъ?

זיסמאַן. וואָס מיר טאַק און וואָס מיר... בּיז מען וועט מיר נישט בּרענגען מײַן געלד, גײ איך נישט אויף דער סצענע... (לאַרם).

פּאָליציאַנט. Что онъ опять говоритъ?

ווײַסשטײַן. Пока ему не уплотятъ, такъ онъ не будетъ игрнть.

פּאָליציאַנט. Въ такомъ случаѣ, я его арестую.

ווײַסשטײַן. דו הערסט, זיסמאַן? אויף אַזאַן אַרט, זאָגט ער, וועט ער דיך אַרעסטירען.

זיסמאַן. וועמען, מיך? פֿאַר מײַן געלד? זאָל ער מיר זײַן פֿאַר אַ שענע רײנע כּפּרה! (צו ווײַסשטײַנען אין אויער) איך האָב דאָך נישט קײן כּתובּה...

ווײַסשטײַן (צום פּאָליציאַנט) Оставьте его, пожалуйста.

פּאָליציאַנט. Вѣдь я долженъ его арестовать!

ווײַסשטײַן. ער זאָגט אַז ער מוז דיך אַרעסטירען.

זיסמאַן. ער מוז? ווער בּעט איהם — איך גײ שוין שפּיע־לען! (ער נעהמט די בּאָרד מיט דעם פּאַריק פֿון דער קעשענע, טהוט זיך אָן, לויפֿט אין טויער אַרײַן. פּאָליציאַנט, ווײַסשטײַן לויפֿען נאָך).

לײבּוש (טראָגט אויף פֿון הינזעל). טוביה! טוביה! וואו איז ער ערגעץ? טוביה!

טוביה (פֿון הינטער די קוליסען). בּאַלד, בּאַלד, אָט גײ איך (טראָגט אויף). אוי בּעל הבּית! ר׳ לײבּוש, די ייִדישע נאַקטיאָרען שפּיעלען דאָרט די קאָמעדיע, מײַן מאַמע זאָל מיר אַזוי לעבען!

אוי איז דאָס אַ שפּיעל „בּר כּבָבָא״ – בּעל כּרָכָה... איך בּין געזעסען אויפ׳ן דאַך מיט שמואל דעם נאַסאַק און מיט זלמן צאַפּ – מיר האָבּען אויסגעריסען עטליכע שינדלען און מיר האָבּען אַלץ געזעהען, פּונקט אַזוי ווי אינוועניג...

לייבּוש. וואָס! דו האָסט אָבּגעריסען שינדלען? דו מאַכסט דאָך אַ תּל פון דער גאַנצער סטאָדאָלע...

טוביה. האָט נישט קיין מוֹרא, בּעל הבּית, אַז די נאַקטיאָרען וועלען אַוועקפאָהרען, וועל איך אַ׳ץ צוריק צוקלאַפּען נאָך בּעסער ווי פריהער, מיין מאַמע זאָל מיר אַזוי לעבּען! אוי, ר׳ לייבּוש! ווען איהר וואָלט געהערט ווי די נאַקטריסען האָט געזונגען (מאַכט נאָך) „ניין, ניין, איך לאָז נישט!״

לייבּוש: איך וויל פון זיי נישט הערען – פאַרדריי מיר נישט דעם קאָפּ.

טוביה. איהר מעגט הערען בּעל-הבּית, דאָס איז אַ ציקאַוואָשטש, – מיין מאַמע זאָל מיר אַזוי לעבּען! ווי דער אַלטער האָט זיך געריסען אין אַלע זייטען, און אַזעלכע געזונדע יונגאַנטשעס מיט קאַטשקעס אויף די קעפּ האָבּען איהם אַזוי פעסט געהאַלטען, אַז ער האָט נישט געקענט אַהין און נישט אַהער, און זי האָט זיך אויך געריטען און געזונגען: ניין, ניין, ניין, איך לאָז נישט... ׳ס האָט זיי אָבּער געהאָלפען, ווי אַ טויטען בּיינקעס! איהם האָט מען אַרויסגעשלעפּט אַהין, און זי אַהער!...

לייבּוש. ס׳ וועט שוין זיין גענוג, נאָך נישט?

טוביה. אַודאי נישט! – דערנאָך קומט צו געהן דער רויטער הונד, דער בּלינדער... פּאָקוס און רייצט זיך נאָך מיט אַלע און זאָגט „אַז ער האָט איהר דאָס די גאַנצע חתונה אויפגעשפּיעלט...״ דאָס האָט מיך שוין אַזוי געקרענקט אַז איך האָבּ געמיינט, איך בּעקום דעם שלאַג, מיין מאַמע זאָל מיר אַזוי לעבּען, – ווייסט איהר וואָס איך האָבּ איהם געטהון? – איך האָבּ מיך נישט געפוילט, אָבּגעריסען נאָך עטליכע שינדלען און האָבּ איהם געגעבּען אַ שיעבּ אין

קאָפּ אַרײַן, אַז ער איז שיִעור געבליבען אָהן אַ קאָפּ. איך גיעב אַ קוק, האָט ער גאָר שװאַרצע האָר, נאָר אויף דעם גאַס האָט ער געטראָגען אַ געל האָרשײַטעל, מײַן מאַמע זאָל מיר אַזוי לעבען!

ליִיבוש. וואו זשע אַהין האָרטו פערוואָרפען די שינדלען?...

טוביה. איך װעל זײַ שוין געפינען — זאָרגט אײַך נישט.

ליִיבוש, טוביה, דו זאָלסט אַכטונג געבען אויף דער אַכסַניָה, איך מוז אַװעק געהן, איך קום באלד צוריק.

טוביה. איהר דאַרפט מיר דען אָנזאָגען! אַליין וויים איך נישט, וואָס איך האָב צו טהון?

ליִיבוש. פאַרגעס נישט די שינדלען צוזאַמען צו קלויבען!

ס' אַ שאָד אַ שינדעל (אָב אין גאַס.)

טוביה. איך װעל שוין זוכען, מיר דעם דאַך װעל איך נאָך אָפּען לאָזען, ביז די קאָמעדיאַנטען װעלען אַוועקפאָהרען... אַזאַ שווינדלער טהוט זיך אָן אַ געל שײַטעל און נאַרט אוים געלד... איך װעל איהם פאַקען, װעל איך איהם די ביינער צוברעכען, מײַן מאַמע זאָל מיר אַזוי לעבען... (אָב אין אַכסַניָה)

קיילע (פון לינקס. דינה'לע מיט א ברי... אין דער האַנד פון שטוב).

דינהלע! וואָס טהוסטו דאָ אַזוי שפעט?

דינה. די מאַמע שלאָפט שוין און דער טאַטע איז ערגעץ אַוועקגעגאַנגען, און מיר ווילט זיך נאָך אַזוי פריה נישט שלאָפען, בין איך מיר אַביסעל אַרויס פאַר דער טהיר.

קיילע. וואָס איז דאָס פאַר אַ בריעף?

דינה. ע... דאָס איז... נאָרנישט...

קיילע. איך זעה, אַז דו בעהאַלטסט עפּעס פון מיר, ווילסט מיר נישט זאָגען, דאַרף מען נישט.

דינה. קיילע, איך װעל דיר זאָגען! דו ביזט דאָך איינע פון מײַנע בעסטע חברטעס אין שטעדטעל. ביז אַהער האָב איך פאַר דיר קיין שום סודות נישט געהאַט — איבערדעם וויל איך דיר אַצונד

אויך אַלץ דערצעהלען. דו ווייסט דאָך, אַז איך האָב מיך בעשלאָ־
סען פון אונזער שטעטעל פּטור צו ווערען.

קיילע. נו?

דינה. נו, האָב איך אַצונד די מעגליכקייט...

קיילע שוין, אצינד?

דינה. נישט שוין, אָבער אין קורצען וועט עס געשעהען.

קיילע. און דו וועסט טאַקי פאָהרען.

דינה, אונבעדינגט.

קיילע. אויב אַזוי, לאָמיר זיך צוקושען (קושען זיך) זעהסטו,
איך וויל אויך אַזוי טהון.

דינה. דו ווילסט אויך פאָהרען! אַליין?

קיילע. מיט אַ חתן.

דינה. וואו האָסטו גענומען אַ חתן?

קיילע. טאַקי דאָ אין שטעדטיל, און דו קענסט איהם
גאַנץ גוט...

דינה. איך קען איהם, זאָגסטו?

קיילע. יאָ יאָ, אַ נו, טרעף!...

דינה, איך קען נישט טרעפען.

קיילע. דו קענסט דיר גאָרנישט פאָרשטעלען? אויף קיינעם־
פאַל?

דינה (נאָכדענקענד). אפשר עמיצען פון די אַקטיאָרען?

קיילע. געטראָפען...

דינה. געטראָפען זאָגסטו?!...

קיילע. שאַ עמיצער געהט! דאַכט זיך אַז דער בירגמייש...
(קוקט אין אויספאָרהויז.) יאָ יאָ, טאַקי ער, — אַ האַלבע שעה פריהער
האָב איך געזעהען, ווי ער איז הינטען אַרום געגאַנגען צו איהר
סטאַדאָלע צו, דאָס הייסט צום טעאַטער מיין איך...

דינה (קוקט ערשראָקען.) ער געהט טאַקי פון דאָרט, און דער
דירעקטאָר געהט איהם נאָך און בעט איהם עפּעס און ער בייזערט

זיך – ווער ווייסט וואָס דאָס איז! לאָמיר דערוויַיל אַוועקגעהען פֿון דאַנען ... (ביידע אָב לינקס.)

(עס קומט אַריין דער בורגמייַסטער, נאָך איהם דער פּאָליציאַנט, וועלכער סאַלוטירט איהם און וויַיסבאָרד.)

ווייַסבאָרד. הער בורגמייַסטער, ערלויבען זי אונז אַם וועניגסטענס היַינט צו ענדיגען די פֿאָרשטעלונג!

בורגמיַיסטער. נישט מעהר, שווינדלער! זי האַבען מיר פֿערזיכערט, דאָס זי דייַטש שפּיעלען ווערדען אַם ענדע איסט דאַס קוגעל דייַטש ...

פּאָליציאַנט. Ваше благородіе, люди скандальнича-ютъ, чтобъ имъ деньги возвратили!

בורגמיַיסטער. Разогнать всѣхъ!

(בורגמייַסטער אָב אין גאַס אַריין, פּאָליציאַנט געהט אַריין צוריק אין טויער.)

לויפֿמאַן (טרעט אויף און די איבעריגע אַקטערען פֿאַרגרימירט). פֿאַרוואָס איז עפּעס דער סטראַזשניק אַוועקגעלאָפֿען מיט אַזאַ כּעס?

וויַיסשטיין (אויך צו וויַיסבאָרדען.) נו, ער האָט ערלויבט האָטש היַינט אָבצושפּיעלען?

ווייַסבאָרד. ווי האָט ער ערלויבט, ער האָט געהייסען אַלע צו טרייַבען ...

ווייַסשטיין. וואָס זשע ווענען מיר אַצינד טהון?

זיסמאַן. וואָס הייסט וואָס מיר וועלען טהון? – קומט, ס' איז דאָ וואָס צו טהון, לאָמיר האָטש אָבריַיסען די אַפּישען – וואָס שטעהט איהר? ... (רייסט די אַפּישען)

לויפֿמאַן. ער מאַכט זיך נאָר זיינע וויצען – ביי איהם איז אַלע מאָל איין צייַט ...

זיסמאַן. וואָס זשע דען זאָל איך טהון, זאָל איך מיך אָפּשר זעצען וויינען, אַז איך זעה, ווי מיר האָבען זיך אין אַ-

פראָסטען מיטוואָך אָנגעטהון פאַר פורימשפּיעלער און מיר לויפען אויף דער גאַס ווי די משוגענע...

שטיינסקי. ער האָט דען נישט רעכט...

לויפמאַן. מיט וואָס האָט ער רעכט? — מיר האָבען דאָך קיינער נישט געוואוסט, וואָס ס׳טהוט זיך מיט אונז, ס׳איז פּלוצלונג געוואָרען אַזאַ לאַרם, אַז מיר האָבען געמיינט ס׳ברענט... (לאַרם הינטער די קוליסען.)

ווייסשטיין (קוקט אַרויס אין הויף). זעהט וואָס ס׳טהוט זיך, די פּאָליציי צוזאָגט אַלע — אַסך פאַרלאַנגען צוריק דאָס געלד.

לויפמאַן. אַחֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל — נאָכדעם ווי מיר האָבען פאַר זיי שוין באַלד 3 אַקטען אָבגעשפּיעלט. נאָכדעם ווי עס האָט אונז אַזאַ אומגליק געטראָפען, האָבען זיי נאָך אַזעלכע הערצער דאָס געלד צוריק צופערלאַנגען? — און ווילען גאָר נישט אַריינגעהן אין אונזער לאַגע...

שטיינסקי. זיי ווילען נישט? זיי פיהלען טאַקי נישט — זיי בעטראַכטען אונז גאָר פאַר אַנדערע מינים בעשעפענישען...

ווייסשטיין. נישט אַלע זענען אַזוי — עס געפינען זיך אַפּאָר רויע יונגאַטשעס...

זיסמאַן. אַזוי רויע... און וואָס זאָגען די אָבגעקאָכטע?... (פערשידענע מענשען געהען דורך. אַ גרופּע יונגע לייטלאַך עטוואָס אינטיליגענטער נעקליידעט, טאַקי מיט לאַנגע קאַפּאָטעס, נאָר מיט געפּרעסטע קראַגען).

איינער. וואָס, ער האָט אייך טאַקי באמת פאַרווערט צו שפּיעלען, דער בירגמייש?

צווייטער. וואָס איז, וואָס האָט ער דען צו אייך? — וואָס איז איהם אַחילוק צו יודיש צו דייטש?

ווייסבאָרד. איהר זעהט דאָך.

דער ערשטער. ווייס איך — אַ שוֹנֵא יִשראל... (וועהרענד דער צייט הערט זיך פון הינטען אַ געוויש. עס ווערט שטאַרקער).

צווייטער. דער עולם האָט פערלאַנגט, אַז מען זאָל זיי

צוריק געבען דאָס געלד — האָבען מיר זיך פאַר אײַך אַרויסגעשטעלט —
וואָס זענט איהר נעבאַך שולדיג? איהר האָט דאָך געהאָרעוועט...

ווײַסשטײַן. זעהט איהר, עס געפינען זיך דאָך יודעלעך בּגי
בחמנים...

זיסמאַן. וואָס זשע דען האָט איהר געמיינט אַז מען ווערט
פערלוירען צווישען אונזערע ברידער!...

ערשטער (צופריעדען, צו זיסמאַן.) דאָס האָט איהר געשפיעלט
דעם רויטען? אויסגעצייכענט (די יונגע לײַטלעך רעדען צווישען זיך מיט
ענטציקונג אין דער שטיל.)

לויפמאַן (צו זיסמאַן.) אָט האָסטו שוין אַ רעצענזיע אין
מיטען מאַרק... וואָס ווילסטו נאָך?...

אײנער (פון די פערשיעדענע ווײַסע-חברהניקעס וועלכע זענען אויפ-
געטרעטען) קאָמעדיאַנשציקעס!

נאָך אײנער. פורימשפּיעלער!

אײנער (פון די יונגע לײַטלעך.) הע, איהר, שאַרלאַטאַנעס!
וואָס טשעפּעט איהר זיך מיט מענשען?

דער צווייטער. מיר וועלען אײַך לאָזען אַרעטירען.

אַנדערע. קונצענמאַכער!... (וואַרפען שטיינער אויף די
אַרטיסטען.)

שטיינסקי. זעהט, זיי וואַרפען שטיינער!

די פריהעריגע יונגע לײַטלעך. אַך איהר ווײַסע-חברה-
ניקעס! מיר וועלען אײַך באַלד אָנלערנען (יאָגען זיי, פון דער אַנדע-
רער זײַט קומען אָן אַנדערע קלײנע יונגלאַך).

אײניגע (שטעלען זיך פּנים אל פּנים קעגען די אַקטיאָרען. מיט
חוזק; בראַוואָ! פּאַטשען מיט די הענד, נאָכהער שטעלען זיי די גרויסע פינגער
צו די נאָז, בע!... צולויפען זיך אויף פערשיעדענע זײַטען).

זיסמאַן. אַ שענע קאַטצענ-מוזיק...

לויפמאַן. מיר זענען שען אַרײַנגעפאַלען...

ווײַסשטײַן. נאַר אײנער, פֿון וועמען באַלײדיגסטו דיך? דאָס זענען דאָך ווילדע...

לויפֿמאַן. מיר דאַרפֿען זעהען ווי אַמגעשווינדסטען עמיצען געפֿינען, ער זאָל אונז ווידער מאַכען אײן נאַכנאַמע אויף אונזערע זאַכען, און אַנטלויפֿען פֿון די ווילדע מענשען...

זיסמאַן. ענטלויפֿען פֿון די, און טרעפֿען יענע...

ווײַסשטײַן (צו לויפֿמאַן.) דו רײדסט שוין ווידער פֿון אַ נאַלאָזש? האָסטו שוין פֿערגעסען די צרות, וואָס מיר האָבען געליטען דורך דעם ערשטען?...

שטײנסקי. ער האָט אפֿשר טאַקי פֿאַרגעסען, אָבער איך געדענק עס שוין גוט... די צוויי יאָלדען, דער עסינגער מיט דעם שולערמאַן וועלען מיר לאַנג ליגען אין זינען — אַך ווי שענדליך זײ האָבען זיך אויפֿגעפֿיהרט געגען אונזערע ווײַבער... זײ האָבען גערעכענט, אַז די ביטערע לאַגע וועט אונזערע פֿרויען צווינגען מיט זײ געמײַנהײַטען צו טרײַבען...

לויפֿמאַן. פֿריהער האָסטו עס נישט געוואוסט, אַז ס'וועט אַזוי זײַן...

זיסמאַן (צו שטײנסקי). נישקשה דער עסינגער האָט זיך נישט גענאַרט פֿון דײַן פלוניתטע — ער האָט געחאַפּט פֿון איהר אַ שענעם פֿראַסק...

לויפֿמאַן. ס'איז זעהר שען געווען ווי מאַרגעריטע האָט די חזירים דעם 25-גער צוריק געוואָרפֿען אין די פּיסקעס...

זיסמאַן. ווען איך וואָלט דאַבײַ געווען, וואָלט איך זײ אָנגעריבען די מאָרדעס, און דער 25-גער וואָלט בײַ אונז געבליבען...

ווײַסשטײַן. ווײס איך, ס'לוינט גאָרנישט דערפֿון צו רעדען... הכלל מיר מאַכען ווידער אַ נאַלאָזש...

זיסמאַן. האָסט אַנ'אַנדערע ברירה?...

לויפֿמאַן, לאָמיר לויפֿען צו פֿוס אַבי אַרויס פֿון דעם שטעדטעל...

שטיינסקי. ס׳איז דאָך אַוודאי עפּעס געבליבען פון די היענע קאָמעדיעס?

ווײַסשטײַן. דאַרף מען דאָך עפּעס באַצאָהלען אין דער אַבסגיאַ. (מען וואַרפט שטיינער)

לויפּמאַן. וואָס שטעהט איהר? מען וואַרפט דאָך שוין ווידער שטיינער.

זיכמאַן. שטעהט נאָך אַביסעל לענגער, וועט איהר האָטש האָבען מיטצונעהמען פון דעם שטעדטעל אַ פּאָר לעכער אין די קעפּ...

שטיינסקי. מיין עצה איז, אַז מיר זאָלען שוין פאַרפּאַקעװען אונזערע זאַכען און אַוועקשיקען צוזאַמען מיט אונזערע ווייבער און קינדער אויף די פאָדוואָדעס און אַליין געהן צו פוס...

לויפּמאַן. זאָ, זיין אַזוי, אַבי נישט שטעהן...

זיסמאַן. מיר וועלען זיך טאַקי איינבערענגען פוהרמאַנקעס אויך... אַסוף, קומט, הויבט די פים... (אַלע אָב פון וואַנען זיי זענען געקומען)

דינה (טרעט אויף מיט קיילען). וועסטו מיר טאַקי נישט זאָגען, ווער ער איז?

קיילע. איך וועל דיר יאָ זאָגען — טאַקי דער איינציגער, וואָס שפּיעלט אויף דער סצענע בלויז ליבעס...

דינה (גאַנץ איבערראַשט). ווער! לויפּמאַן? (אַביסעל פאַרמישט) מיין...

קיילע. וואָס איז מיט דיר! וואָס האָסטו דיך אַזוי דערשראָקען? נאַרעלע, איך האָב דאָך נישט געוואוסט, וואָס עס איז צווישען אייך — ער האָט זיך מיט מיר שוין עטליכע מאָל געזעהען און פון דיר האָט ער קיינמאָל נישט דערמאָנט אפילו... און איך האָב איהם טאַקי נישט געפרעגט אויך... ס׳איז מיר גאָר אויף די געדאַנקען נישט געקומען אַזוינס, אַז ער זאָל מיט מיר רעדען ווי אַחתן מיט אַכּלה, און... מיט דיר פאַרטיג זיין אַוועקצופאָהרען...

דינה. אָבער, ניין ניין, דאָס קען נישט זיין, איך גלויב נישט...

קיילע. אָט האָב איך אַ בריעף, וואָס ער האָט מיר הײַנט געשיקט — לייען איבער, וועסטו וויסען ...

דינה (נעהמט דעם בריעף, קוקט אַרײַן). אך! קיילע, ס'איז מיר שלעכט ... (פאַלט אויף איהר)

קיילע. דינה'לע! וואָס איז מיט דיר?

דינה (נאָכדעם ווי זי קומט אַביסעל צו זיך). מיט מיר? ... דאָס אייגענע וואָס מיט דיר.

קיילע. דינה'לע! ... דו רעדסט עפּעס אַזעלכע ווערטער, וואָס איך קען גאָרנישט פערשטעהן ...

דינה. אָבער איך פאַרשטעה שוין יאָ ... ער האָט אונז ביידע אָבגענאַרט ...

קיילע. וואָס רעדסטו?

דינה. נאַ נעהם מיין בריעף און גיעב מיר דײַנעם, וועסטו שוין אַלץ פערשטעהן.

קיילע. ס'איז דאָך אָבער פינסטער, מיר וועלען נישט זעהען צו לייענען.

דינה. אָט וועל איך אַראָבנעהמען די לאַטערנע פון דאָרט. (זי נעהמט די לאַטערנע. וועלכע הענגט איבער דעם אײַנפאָרהויז). אַציגד וועלען מיר זעהן (בײַטען זיך מיט די בריעף) דער אינהאַלט דערזעל־בער, וואָס אין איין בריעף, נאָר די נעמען זענען געענדערט. (לייענט) צו מײַנע פיעל געליעבטע און הויכגעשעצטע קיילע קלאָרקאָפּ ...

קיילע. דאָ איז דאָך גאָר אָנגעשריעבען דינה'לע שוסטאַק ...

דינה. וואָס זשע ווילסטו, ס'דאַרף דאָך אַזוי זײַן ... דו האַסט דאָך מײַן בריעף ...

קיילע. אוי איך האָב גאָר פאַרגעסען ... נו, לייען ווײַטער ...

דינה. זיי וויסען, אַז איך קען אָהן דיר נישט מעהר לעבען.

קיילע. אָהן מיר, הייסט עס? ...

דינה. אַ אָהן דיר, אָהן מיר ... ס'איז אַלץ איינס ... (לייענט) דײַן בילד האָט מיך בעצויבערט ... איך לעג דיר ביי אַ קאָנטר־

מאַרקע... (צו קײלע) נאַ, מיר האָט ער אויך געשיקט אַ קאָנטרמאַרקע...
(זײַ צובינדען זײַערע נאָזטיכלעך, אין װעלכע די קאָנטרמאַרקעס זענען געװיצעלט פאַרקניפּט).

קײלע. װי געפעלט דיר אַזאַ קאָמעדיאַנשציק... ער מוז האָבען אַ גאַנצען פּאַק אַזעלכע פאַרטיגע בריעף... אַזעלכע ליעבעס װאָלט אַ בחור פון אונזער שטעדטעל נישט געקאָנט פיהרען... נײן, נײן, איך װיל איהם נישט קענען! נישט זעהען! אפילו נישט הערען פון איהם... אַ גוטע נאַכט, דינה׳לע, אַ גוטע נאַכט! (לויפט אָב דינה צו, אויך אין שטוב אַרײַן).

לויפּמאַן (טרעט אויף שױן אויסגריזמירט). װאוהין, מײַן שאַץ?

דינה. אין שטוב אַרײַן.

לויפּמאַן. האָט איהר מײַן בריעף נישט ערהאַלטען?

דינה. איך האָב יאָ ערהאַלטען.

לויפּמאַן. נו?

דינה. ביך איך געקומען און געה צוריק...

לויפּמאַן. איהר װעט דאָס נישט...

דינה. איך װעל עס יאָ טהון...

לויפּמאַן. פאַרװאָס?

דינה. װײַל יענע האָט עס אויך געטהון...

לויפּמאַן. װעלכע יענע, פון װעמען רעדט איהר?

דינה. פון יענער, װעלכע האָט אויף אײַך דאָ געװאַרט...

לויפּמאַן. אויף מיר... געװאַרט... איך װײס פון גאָרנישט...

דינה. איהר װײסט פון גאָרנישט? איז אײַך קײלע קלאָרקאָפּ גאָרנישט בעקאַנט? האָט איהר צו איהר גאָרנישט געשריעבען?

לויפּמאַן (פאַרװאונדערט). פון װאַנען װײסט איהר?

דינה. װײַל איך האָב איהם געלײענט...

לויפּמאַן. דעם בריעף?... נו?

דינה. נו, װיל איך אײַך מעהר נישט קענען. (װיל געהען)

לויפמאַן. איך בעט איַיך, בלייַבט נאָך אַ ווייַלע און הערט מיך אויס.

דינה. איך האָב נישט וואָס צו הערען און וויל נישט הערען...

לויפמאַן. ניין, איהר מוזט מיך הערען.

דינה. טאָ רעד זשע געשווינדער...

לויפמאַן. איך מוז איַיך דעם גאַנצען אמת זאָגען. איך האָב ביז אַהער געצווייפעלט אין איַיער ליבע צו מיר — דערפאַר האָב איך געזוכט די געלעגענהייט מיט יענער זיך צו בעקענען... אָבער אַצינד בין איך פעסט איבערצייַגט, אַז איהר ליבט מיך אויף אַנ׳אמת; זאָג איך איַיך, אַז איך מיין עס גאַנץ ערנסט, איך וויל קיינעם מעהר נישט קענען... איך וויל איַיך חלילה נישט פאַרפיהרען — דאָס ליגט נישט אין מיין האַראַקטער... איך וואָלט געוואָלט לעבען ווי אַ מענש... נישט זיין איינזאַם... און אַזוי ווי מיר יידישע אַקטערען זענען נאָך דערווייל נע ונדניקעס, וויל איך חתונה האָבען כדת משה וישראל, און האָבען אַ ווייַב, וועלכע זאָל מיר בעלייכטען דעם פינסטערן גלות... אַז וואו איך וועל קומען, זאָל זיך מיר ווידער צייגען דיין ליכטיגע געשטאַלט... — איך וועל דיר זאָגען, אַז דאָס איז מיין גליק... און נאָר מיט דיר! נאָר דו קענסט מיר מיין לעבען זיס מאַכען... אָ, זיי מיר מוחל דערפאַר, וואָס איך האָב דיך נישט פערשטאַנען... גיעב מיר דיין האַנד, אַז דו וועסט בלייַבען מיינע... איך ווייס, אַז דו האָסט זעהר חשק צו דער סצענע — קען זיין, אַז דו וועסט טאַקי פעהיג זיין... מיר האָבען שוין נישט איינמאָל פון דעם גערעדט... מיין נישט, אַז איך שאַץ מיר דאָס איַין אין נדן. — וועסטו וועלען, און דו וועסט טויגען צו דער סצענע, איז גוט... אַז נישט, וועסטו אַזוי אויך זיין געשעצט ביי מיר, ווי אַ מאַן דאַרף שעצען אַ ווייַב... דו וועסט זעהען, ווי גליקליך מיר וועלען לעבען...

דינה. איך שטעל מיר נישט פאָר אַזוי גליקליך צו זיין, ווי איהר שטעלט מיר פאָר — דאָך ווייס איך נישט, וואָס מיך ציהט עס אַזוי — נאָר אַז מיך ציהט אַנ׳אונגעהייערע קראַפט, דאָס פיהל

איך... איך הער זאָגאַר איהר שטימע: „אַרויס פון דעם שטעדטעל!"... נאָר צו זי הייסט מיך געהען מיט איהך, דאָס ווייס איך נישט...

לויפמאַן. מיט מיר, דינה'לע! מיט מיר! איך וועל דיך פיהרען אויפ'ן גלייכען וועג אויף אַזאַ וועג, ווי דו ווינשסט דיר!... אָ, דינה'לע, ענטשליס דיך, איך וועל דיר זיין טריי, איך וועל דיך היטען, ווי די אויגען אין קאָפּ...

דינה. גוט, איך בין איינפערשטאַנדען זיך איבערגעבען צו דיר — אָבער פאַרגעס נישט, וואָס פאַר אַ געוואַגטען שריט איך מאַך אַצינד... איך פאַרלאָז מיינע עלטערן, מיין אָרט, וואו איך בין געבוירען און געה מיט דיר, מיט אַ ווילד־פרעמדען מענשען...

לויפמאַן. ניין, דינה'לע, נישט פרעמד... פון אַצינד אָן בין איך דיין, און דו מיין...

דינה. ניין, נאָך נישט דיין... איך קען מיך ענטשליסען — נאָר אויף אַזאַ אופן, אַז דו זאָלסט מיר שווערען, אַז באַלד אין דעם ערשטען שטעדטעל, וואו מיר וועלען נאָר קומען, זאָלסטו מיט מיר אַ חופּה שטעלען.

לויפמאַן. איך שווער עס דיר! דאָ האָסטו מיין וואָרט און מיין האַנד. (ער גיעט איהר די האַנד).

דינה. איב אַזוי, בין איך רוהיג, מיר פאָהרען נאָך היינט, באַלד! איך קען אַצינד גאַנץ לייכט מיין ביסעל זאַכען מיטנעהמען, ווייל די מאַמע שלאָפט, און דער טאַטע איז נישטאָ. קום מיט מיר אין שטוב אַריין, וועסטו מיר העלפען, און באַלד וועלען מיר אַוועק מיט די פּאָסטשטאָווע פוהרען...

לויפמאַן. באַלד קען איך אַהער מיט דיר נישט פאָהרען.

דינה. פאַרוואָס?

לויפמאַן. דו ווייסט דאָך, אַז מיר האָבען אין דעם שטעדטעל גאָרנישט פאַרדיענט, איך האָב נישט אויף דער רייזע נישט נאָר פאַר דיר, נאָר פאַר מיר אַליין אויך נישט...

דינה. דאָס מאַכט נישט אויס, איך האָב מײַן געלד 80 רובעל, וועלען מיר דאַכט זיך האָבען געגוג ...

לויפּמאַן. וואָס! דו ווילסט, אַז מיר זאָלען פֿאַר דײַן געלד פֿאָהרען?

דינה. פֿאַרוואָס נישט? דאָס געלד איז אַצינד, ווען איך האָב דײַן שבועה, אַזוי גוט דײַנס ווי מײַנס... נו, קום געשווינד, לאָמיר קיין צײַט נישט פֿאַרלירען (ווילען אַבגעהן),

זיסמאַן (טרעט אויף). שטעה, לויפּמאַן, וואוהין געהסטו?

לויפּמאַן. אַהאַ, דו ביסט עס, גאַנץ גוט. (צו דינהן) געה, מײַן לעבען, טהו דערווײַל יעפּעס, איך קום באַלד נאָך, איך האָב מיט איהם אַפּאָר ווערטער צו רעדען...

דינה. געדענק, אַז מיר האָבען ווענינ צײַט. (אָב)

זיסמאַן. נו, וואָס איז?

לויפּמאַן. פֿרעג מיך גאָרנישט איבער. געה, זאָג אַלע־מען, אַז זיי זאָלען אַוועקפֿיהרען די זאַכען אויף דער פּאָטשטאָווער סטאַנציע, און דו לויף פֿריהער, דינג־אָב אַנ׳עקסטראָ קאַרעטע מיט גוטע פּאָטשטאָווע פֿערד, ניעב עטליכע רובעל מעהר, אַבי גע־שווינדער...

זיסמאַן. און געלד?

לויפּמאַן. איידער דו קוקסט דיך אום, וועל איך דאָרט זײַן מיט דינהן, עס וועט שוין נישט פֿעהלען קיין געלד...

זיסמאַן. וואָס? זי פֿאָהרט מיט אונז?

לויפּמאַן. פֿרעג מיך נישט, נאָר טהו ווי איך הײס.

זיסמאַן. אַ ליעבהאָבער, איז טאַקי אַ ליעבהאָבער — ער האָט זי אַזוי לאַנג געטשעפּעט, ביז ער האָט זי פֿאַרטשעפּעט..

לויפּמאַן. אויפ׳ן וועג וועסטו דיך שוין ווינצלען — געה!

זיסמאַן. הײסט עס אַרײַנגעקומען זענען מיר, ווי די קבצנים אויף די פֿוהרען, און אַרויספֿאָהרען וועלען מיר ווי די פּריצים אויף קאַרעטען... נו דאַרף אַנ׳אַקטער זיך זאָרגען?

לויפמאַן. קלויב נאָר אויס די בעסטע פאָטשטאָווע פערד.

זיסמאַן. אַזוי לאַנג ווי איך האָב קיין געלד נישט, גלויב איך נישט, אַז מיר פאָהרען...

לויפמאַן. נאָך אַביסעל, וועסטו שוין גלויבען... (אָב נאָך דינה'ן).

זיסמאַן (רעדט איהם נאָך). איך האָב זעהר מורא, אַז מען זאָל נישט דאַרפען צוריק אויסשפאַנען די פאָטשטאָווע פערד...

ווייסשטיין. (טרעט אויף). דו ביסט גוּר דאָ? האָסטו נישט געזעהען דעם בעל הבית פון דער אַלכסניא?

זיסמאַן. וואָס איז דען?

ווייסשטיין. עס איז שוין צייט די זאַכען אַוועקצופיהרען — מען דאַרף זיך מיט איהם בערעכענען און בעצאָהלען וואָס איהם קומט. ס'איז שוין אַלין פערפאַקט — אָט זעהסטו, זיי טראָגען שוין.

ווייסבאָרד (מיט שטיינסקי טראָגען אַ גרויסען קאָרב. צו זיסמאַן און ווייסשטיין). איהר שטעהט נאָך? נעהמט געשווינד אייערע טשעמאָדאַנעס! מען דאַרף דאָך די זאַכען אַוועקשיקען.

זיסמאַן. וואָס, איהר ווילט טאַקי געהן צו פוס?

שטיינסקי. פאַרוואָס נישט — מען מוז צו אַלעם געוואוינט ווערען...

זיסמאַן. דערפאַר, ויאָס איהר ווילט נעהמען אויף זיך אַזאַ גלות און זענט פאַרטיג צו וואַנדערען צו פוס, וועט איהר היינט דוקאָ פון דאַנען פאָהרען מיט פאָטשטאָווע פערד... איך קען אייך. (דער איבריגער פערסאָנאַל קומט אַרויס בענאַכריכטיגען, אַז לויפמאַן נעהמט מיט זיך די פרימאַדאָנע, אויף וועלכע ער האָט געוואָרפען אַן'אויג, און זי פערמאָגט אַן'אוצר...

ווייסשטיין (צופריעדען). וואָס רעדסטו! זי פאָהרט טאַקי אויף אַג'אֱמֶת'ען...

לויפמאַן (טרעט אויף מיט דינה'ן, טראָגען ביידע אַ קערביל מיט

א פעקעל. צו ווייסמאַן). דו שטעהסט נאָך? קומט געשווינדער! שטעהט נישט...

לייבוש (טרעט אויף). וואָס איז דאָס דאָ? האַ?

דינה. אוי, דער טאַטע, (אַנטלויפט צוריק, לייבוש בעמערקט נישט).

לייבוש. איהר ווילט אַנטלויפען? און וואו איז מיין געלד, וואָס מיר קומט?

ווייסשיין. איהר האָט נישט וואָס מורא צו האָבען פאַר געלד, מיר ווילען נאָר פאָרלויפיג אַוועקשיקען אונזערע ווייבער און קינדער, אַליין אָבער ווילען מיר נאָך דאָ בלייבען, און ווילען פון דאַנען נישט אַוועק, ביז מיר ווילען זיך נישט באַרעכענען און באַצאָהלען ביז דער לעצטער פּרוטה.

לייבוש. אייערע ווייבער קענט איהר שיקען וואוהין איהר ווילט, אָבער די זאַכען לאָז איך נישט ריהרען, ביז איהר וועט מיר באַצאָהלען...

ווייסבאָרד. וואָס רעדט איהר? ר' לייבוש, מיר ווילען דאָך פאַרשפּעטיגען! אַצינד איז איינס דער זייגער און האַלב צוויי געהען די פאָרוואָרטס אַוועק, מיר ווילען נאָר אַוועקשיקען די ווייבער מיט די קינדער און די זאַכען, מיר אַלע מענער ווילען געהן ווי עס איז צופוס... און ווען איהר וועט אונז די זאַכען איינהאַלטען, וועט אונז דערנאָך אויסקומען צו שלעפּען זיי אויף די פּלייצעס...

לייבוש (שרייט). מען קען זיך גוט אויף דיר פערלאָזען. נישטאָ וואָס צו רעדען — מען האָט מיך געקאָנט לאָזען אָהן אַ העמד... זעה וואָס דאָ טהוט זיך...

ווייסבאָרד (צו לייבושען). אָבער צו וואָס טויג אייך דאָס שרייען אין מיטען דער נאַכט?

לייבוש. מיר קענען אייך שוין מיט אייערע שוואַרצע קונצען, איהר ווילט נאָר אויסנאַרען די זאַכען און דערנאָך אַנטלויפען... מיר ווייסען שוין...

טוביה. אמת, מײַן מאַמע זאָל מיר אַזוי לעבען! — אַלע קונצענמאַכער׳ס פּײַפען אָן ...

װײַסבאָרד. גאָט איז מיט אײַך, ר׳ לײַבוש! האַלט אונז נישט אויף, קומט מיט מיר אַרײַן אין דער אַכסניא, איך צאָהל אײַך שוין.

לײַבוש. דערווײַל, טוביה, טראָג אַרײַן צוריק אַלע זאַכען, לאָז נישט רירען קײן האָר איז װערט! ביז איך װעל נישט הײסען ...

זיסמאַן. איהר האָט נישט קײן רעכט די זאַכען צו פערהאַלטען ...

טוביה. אָבער איך האָב רעכט, און אַז איהר װעט נישט לאָזען, װעל איך אײַך די צעהן איסהאַקען! (װאַרפט מיט אַבזריות די זאַכען. דערקענט דאָס קײשעל, און דאָס פּעקעל װאָס דינה מיט לויפמאַנען האָבען אַרויסגעטראָגען). זעהט, בעל הבית! אונזערע זאַכען האָבען זײ געװאָלט מיט־גנב׳ענען ...

לײַבוש. װער! װאו?

טוביה. אָט דאָ!...

לײַבוש (נאָכדעם װי ער האָט די זאַכען בעטראַכט). װאָס שװײַגסטו, טוביה? מאַך אַ געװאַלד! זאָל קומען פּאָליצײַ. געװאַלד!

טוביה. געװאַלד! געװאַלד! גנבים!...

װײַסבאָרד. װאָס שרײַט איהר, ר׳ לײַבוש? איהר װעט דאָך אונז אומגליקליך מאַכען... (האַלט איהם צו דאָס מויל).

שטײַנסקי (צו טוביה). שרײַ נישט, מענשען װעלען זיך דאָך איבערשרעקען!...

װײַסשײַן (צו שטײַנסקי). האַלט איהם צו דעם פּיסק (זײ טהוען עס).

(לײַבוש מיט טוביה שרײַען מיט פערדומפּענע קולות).

לויפמאַן. אַזוי זעהען אויס יידישע אַקטערען אויף דער רײַזע!...

זִיסמאַן. און ווי זעהען אוים דיינע פּאָטשטאָווע פערד? — דאַכט זיך, אַז מיר וועלען שוין צופוס אויך נישט קענען אַוועק פון דאַנען... (וועהרענד דער צייט בעפרייען לייבוש מיט טוביה'ן זייערע מיילער און שרייען) געוואַלד! געוואַלד! (מענשען לויפען זיך צוזאַמען, אַ פּאָליציאַנט בתוכם).

(דער פאָרהאַנג פאַלט).

ענדע.

צִימְבְּלֶען.*)

1.

דער מענש איז אַ פראַכט, אַ ציהרונג,
אָבער דורך זיין אויפפיהרונג,
וועלכע טרעט אָב פון בעשטימטען ציעל,
ווערט ער פערדאָרבען זעהר פיעל.
נאָר פאַלשקייט, בעטרוג, אויף יעדער טריט,
פאַר'ן צווייטען האַרט קיינעם ניט,
ניטאָ קיין פריינד, קיין ברידער,
אַלע זענען קידער ווידער...
דער מענש וועט אָבער מוזען דין וחשבון געבען
פאַר אַלע זיינע מעשים פון גאַנצען לעבען...

(פראָזאַ)

ווען דער מענש קומט אויף יענער וועלט, פרעגט איהם דער מלאך הדומה מיט צאָרן: „זאָג נאָר, בעשעפעניש, דערויף האָט מען דיך געשיקט אויף דער וועלט צו לעבען נאָר פאַר זיך, שטאָפּען די קישקע, הולטאַיעוועץ און קיינעם קיין נוצען ניט ברענגען?... פאַרוואָס האָסטו קאַליע געמאַכט דיין „מענש"?... נעהמט איהם, מלאכי חבלה!

און חברה לעגען איהם באַלד אַוועק און מען האַפּט איהם.

(מיט געזאַנג) צימבלען, צימבלען!
אַי, טהוט מען איהם צימבלען!

2.

רב צדוק'ל דער גבאי
וויל דוקא אַ סך עולם הבא,
ער שטאָלצירט מיט זיינע שענע דרכים,
טהוט גאָר נישט און לעבט פון רְוָחִים,

*) געענדערט, אויסגעבעסערט און צוגעגעבען נייע קופּלעטען. דורך מ. אָ.

ריַיסט די הויט
פון לעבעדיג און טוידט
און קריגט טאַקי די גראָבע מטבע
און זאָגט אומעטום די ברייטע דעה.
מיינט איהר אַז פאַר די יללות און קלאָגען
פון די אָרימע וועט מען איהם ווייניג שלאָגען?

(פראָזאַ)

ווען אַזאַ חברה־מאַן קומט אויף יענער וועלט, בעפאַלען איהם די מלאכי חבלה און רייַסען איהם אברים־וויַיז. „אדוני מלאך הדומה, — זאָגען זיי — דאָ האָבען מיר דיר געבראַכט אַ גבאי אַ פּראָצענטניק, מיר וואַרטען אויף דיין בעפעהל!"

— אַזוי? — שרייַט אויס דער מלאך הדומה — אַ גבאי אַ בלוט־צאַפּער, אַ הויט־שינדער? נעהמט איהם! שניידט זיין הויט! —

און חברה לעגען איהם באַלד אַוועק און חאַפּט איהם
(מיט געזאַנג) צימבלען, צימבלען!
אַי, טהוט מען איהם צימבלען!

3.

דער שנייַדער שטודירט
און שפּעקולירט,
צו חאַפּען דעם גליק
פון יתור אַ שטיק.
דערצו מאַכט ער אַ שענעם רעכנונג דעם בעל הבית
קנעפּ, טאַשמעס, פאָדים, יענץ און דאָס...
און בעגנבה'ט וויעדער אַ פּאָר העלער
פון דעם אָרעמען בעשטעלער...
מיינט איהר אפשר, עס וועט אָבגעהן גאָר גלאַט
דעם יגיע־כפים'ניק, דעם פּראָלעטאַריאַט?...

(פּראָזאַ)

ווען אַזאַ שנייַדערל קומט אויף יענער וועלט, בעפאַלען איהם די מלאכי חבלה ווי די פליעגען:

— יִתוּר — שרײַען זײ — האָט זיך איהם געוואָלט, שנײַדען שטיִ־קער און בּעראַבּעווען אַ וועלט! טרֵפָה מאַכֿען אַזאַ שענע כָּשֵׁרָה אַרבּײַט! קראַנק בּיזטוּ געווען צוּ שטרײַקען, העלפֿערען דעם פּרײַז אויף דער אַרבּײַט און ניט גנבה'נען!

— לעגט איהם! — שרײַט אויס דער מלאַך הדוּמה און טהוּט איהם זײַן רעכֿט!

און חברה לעגען איהם גאַנץ שען אַוועק און מען נעהמט איהם

(מיט געזאַנג) ציִמבּלען, ציִמבּלען!

אַי, טהוּט מען איהם ציִמבּלען!

4.

דאַמען קאָקעטקעס,
בּלאָנדינקעס, בּראָנעטקעס,
קרענקען כּסדר,
כּדי צוּ פֿאָהרען אין די בּעדער.
דאָרט הוּליעט מען אויף וואָס עס שטעהט די וועלט
און מען פֿערשווענדערט זעהר פֿיעל געלד,
מען ציהט אַראָבּ פֿוּן די מענער די פֿעל
און פֿוּנ'ם הויז ווערט גאָר אַ תּל!...
מײנט איהר אֶפשר, דער מַלְאַך הדוּמה וועט זיך שעמען
פֿוּן די קראַסאַוויצעס רעכֿנוּנג אָבּנעהמען?!...

(פּראָזאַ)

ווען אַזאַ קאָקעטקעלע קוּמט אויף יענער וועלט און דערזעהט די מלאַכֿי חבּלה אין שוואַרצען אָנגעטהוּן, מײנט זי גאָר דאָס זע־נען גאַלאַנטע העררען, וועלכֿע ווען איהר בּאַלד אַנגאַזשירען צוּ'ם טאַנצען. בּאַלד אָבּער ערקוּנדיגט זי זיך, אַז זי האָט געהאַט אַ גרויסען טעוּת... זי דערהערט דעם בּײזען קוֹל פֿוּן מלאַך הדוּמה:

— ערשט, מאַדאַם, ווען מיר מאַכֿען אַ שטיקער רעכֿנוּנג פֿאַר אײַער שענער אויפֿפֿיהרוּנג... מיר ווײסען וואָס איהר האָט גע־טהוּן אין קאַרלסבּאַד... אין פֿראַנצענסבּאַד... איהר זענט דאָך אַ ליבּ־האָבּערין פֿוּן בּעדער, קוּמט זײַט מוֹחל ערשט צוּ אוּנז אין אוּנזערע בּעדער...

מאַכט איהר, חברה, אַ באָד, אָבער גאָר אַ וואַרעמע באָד!...
אוּן חברה האַפּען איהר באַלד
(מיט געזאַנג) צימבלען, צימבלען!
אַי, טהוט מען איהר צימבלען!

5.

דער דאָקטאָר שטודירט אין די קלאַסען,
כּדי קענען היילען אַלעמעס חולאַתן.
אָבער ער לערענט גאָרנישט אוּיס דאָרטען,
ווייל ער שפּיעלט גאַנצע טעג אין קאָרטען.
ער ווערט נאָר מיט די פּראָפעסאָרען בלאַט
אוּן קריגט שוין אַרויס דעם אַטעסטאַט...
אוּן ער געהט גאָרניט היילען, נאָר נעהמען געלד,
אוּן אָטפּראַוועט דעם חולה אוּיף יענער וועלט...
וועט מען דען שווייגען אַ לײַדאַק אַ זוינעם?
וועט מען דען ניט צימבלען דעם מיוּחס דעם שענעם?

(פּראָזאַ)

נוּען אַזאַ חברה מאַן קומט אוּיף יענער וועלט, שרייט באַלד דער מלאַך הדומה אוּיס: „אהאַ, איך האָב דיך געפּאַקט! זאָג מיר נאָר וואָס פאַר אַ העזה האָסטו געהאַט מיט מיר צו קאָנקורירען? נאָך איידער איך פלעג אָנשאַרפען מיין שווערד, פלעגסטו געבען אַ שרייב מיט דיין פעדער אוּן אַרויסחאַפּען מיין קרבן ביי מיר פון די הענד!... ערשט וועל איך זיך מיט דיר אָברעכנען פאַר אַלץ! נעהמט איהם, חברה!"
אוּן מען חאַפּט איהם באַלד
(מיט געזאַנג) צימבלען, צימבלען!
אַי, וועט מען איהם צימבלען!

6.

אוּן דער רב דער קרומער רוקען,
וואָס וויל אוּיף נשים ניט קוקען,

איז אויך געגוג פֿערשטעלט
און נאַרט די גאַנצע וועלט:
אַנשטאָדט צו לערנען דעם עולם,
פֿערנעהמט זיך דער נאַרישער גולם
מיט מקוה מעסטען, ערובין מאַכען
שאלות נשים... און מיט נאָך אַ זעלכע זאַכען...
אויך די שטריימעל וועט מוזען אָבגעבען,
דין וחשבון פֿאַר זײַן נאַריש לעבען!

(פראָזאַ)

ווען דער רב קומט אויף יענער וועלט, שרייַט דער מלאך הדומה: דו נאַרישער בעטריגער, אַזוי האָסטו דאָס פֿערפֿיהרט די וועלט? אומגליקליך געמאַכט מענשען מיט דיינע נאַרישקייט. אַנשטאָדט ליכטיגקייט האָסטו פֿערשפרייט פֿינסטערניש, דו האָסט נעביך אַליין ניט פֿערשטאַנען וואָס גוט איז און וואָס שלעכט. וואָס מען מעג און וואָס מען טאָר ניט, ווי אַזוי האָסטו זיך דאָס אונטערגענומען צו זײַן אַ רב בײַ יידען?

נעהמט איהם חברה!

און מען חאַפּט איהם באַלד
(מיט געזאַנג) צימבלען, צימבלען!
אי, טהוט מען איהם צימבלען!

7.

און דער אַקטער איז שטענדיג פֿערשטעלט
און מוסר'ט די גאַנצע וועלט,
אָט דער גרויסער עזות פּנים
שוינט ניט אַפֿילו רבנים,
אַליין אָבער איז ער אויך ניט קיין צאַצקע אַ יונגערמאַן,
בײַ איהם זענען אָבער אויך חטאים'לעך פֿאַרהאַן...
איהר גלויבט אָפֿשר ניט? ס'איז ריכטיג!
איך וואָלט אַלץ אויסגערעכענט, נאָר עס איז צו ליכטיג.

מײַנט איהר אֶפְּשר מען װעט לאָזען צורוה גאָר דעם ימַח׳שמוניק דעם אַקטיאָר?
און מען װעט טאַקי ניט צימבלען אומזיסט דעם שענעם קינסטלער דעם אַרטיסט...

(פּראָזאַ)

אַז דער אַקטער קומט אויף יענער װעלט, פאַרגינען די מלאכי חבלה פערװאונדערט: װאָס איז דאָס פאַר אַ בּריה? אָהן װאָנצעס, און אָהן אַ באָרד פונקט װי אַ יידינע און האָט סימני זכרות... באַלד שרייט אוים דער מלאך הדומה: שוטים שבעולם! איהר קלערט גאָר צי דאָס איז אַ זכר? צי איז ער אַ זכר, און נאָך װאָס פאַר אַ זכר!... איהר דערקענט איהם ניט, אמת אַנ׳אַקטער איז טאַקי ניט גאָר לייכט צו ערקענען, װייל ער איז שטענדיג פערשטעלט: אַמאָל אַ רב, אַמאָל אַ בעדער, אַמאָל אַ באַנקיר, אַמאָל אַנ׳אונטערשמש, אַמאָל אַ רוצח און אַמאָל אַ רביצין... ער האָט געװוג אָנגעזינדיגט אויף דער נאַרישער װעלט, הײַנט װיפיעל האָט ער געזינדיגט קעגען דער קונסט! נעהמט איהם חברה!

און חברה נעהמען איהם באַלד

(מיט געזאַנג) צימבלען, צימבלען!

– װעמען צימבעלט איהר? – שרייט אוים דער רבונו של עולם – דאָס איז אַ בעשעפעניש, װעלכע איז שוין גענוג געצימבעלט געװאָרען אויף יענער װעלט. יעדער שרייבער, האָט איהם געהאַל־טען תמיד און איין צימבלען... װאָס האָט איהר צו אַנ׳אוים־געלייטערטער נשמה! רוצחים!

און מען הערט איהם טאַקי באַלד אויף צו

(מיט געזאַנג) צימבלען, צימבלען!

און מען װעט איהם שוין מעהר ניט צימבלען!...

